Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | № 179 (14199) | 1973 оной августын 1, среда | Сэн 2 мүнгэн

РСФСР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй табадахи сесси

ХҮНДЭ ЗОРЮУЛАН, ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

[Р]СФСР-эй Министрнүүдэй [Сов]едэй Түрүүлэгшын ор[ло]бо, депутат **Е. Ф. Карпо[ва]** РСФСР-эй хүн зоной [ажаһ]уудалай хэрэглэмжэ [ханг]алгые улам һайжаруулха [зада]эһүүд тухай элидхэл [хэлэ]э.

[С]овет арадай политическэ [ба ах]ажалай ехэ дэбжэлтын, [түс]эбтэ юһэдэхи табан [жэл]эй даабаринуудые дүүр[гэхэ]дэ манай ороной шэ[нэ] амжалтануудые туй[лалт]ын оршон байдал[ай] сесси үнгэржэ бай[н]ээд тэрэ хэлээ. КПСС-[эй] XXIV съезд дээрэ хараа[лагд]ан абтаһан эб найрам[далай] үргэн ехэ программа [бэелүү]лхэ талаар манай пар[тиин] эдэбхитэй, залан сэхэ [бодол]га шэглэл бүхы оронууд[ай] халуунаар дэмжэгдэжэ, [улас]хоорондын оршом соо [ехэ] үрэ дүнгүүдые үгэжэ [байна]. Мүнөө уласхооронд[ын ха]рилсаанда боложо бай[гаа] гайхамшаг хэрэгүүдэй — [«хүй]тэн дайнһаа» шаһардуу[лгын] һуларуулха хэрэгэй [үн]шэр боложо байнабди. [Эб] найрамдалай хэрэг бэ[елүү]лгэдэ ЦК-гай Полит[бюр]огой бүтэмжэтэй туйлай [ехэ] хүдэлмэриие, манай пар[тиин] Центральна Комитедэй [Ген]еральна секретарь нүхэр [Лео]нид Ильич Брежневэй [оруу]лһан зэһэн ехэ туһа нэмэ[рые] КПСС-эй ЦК-гай апре[лиин] (1973 он) Пленум үн[дэр]өөр сэгнээ.

[Нүх]эр Л. И. Брежневтэ [ор]адуудай хоорондо эб [най]рамдал бэхижүүлһэнэй [түлөө] Уласхоорондын Ле[нин]эй шан барюулалгые со[вет хү]нүүд урма баяртай[гаар] сэдьхэлээ ханангяар [у]гба. Энэнь эб найрамдал [ор]адуудай аюулгүй бай[дал] бэхижүүлгэдэ, бүхы оро[нуудай] ажалшадай зол жар[гал]ай түлөө тэмсэлдэ Леонид [Ильи]чэй элитэ ехэ габьяатай [бай]һыень бүгэдэ ниитын мэ[дүүлгэ]ын ушар болоно гэжэ бү[хы хү]нүүд тоолоно.

[Р]оссин Федерациин ажал[шад]ай амжалта туйлалта[нууд] тухай хэлэхэдээ, түсэб[тэ т]абан жэлэй хоёр жэлэй [тур]ша соо республика дотор [наци]ональна олзо доход —9, [пром]ышленна үйлэдбэрин [хэ] хэмжээн 14 процен[тээр] дээшэлээ гэжэ тэмдэг[лээ. Ү]һ, мяха, үндэгэ, ноохо[й] [олон]дэ худалдалга нилээд [ехэ]һан байна. Экономико [хүгжэ]лгэдэ туйлагдаһан ам[жалт]ануудай үндэһөөр ажал[шад]ай байдал һайжаруулха [ехэ]г хэмжээнүүд бэелүүлэг[дэ]ж байнхай. РСФСР-эй [хүн з]оной бодото олзо доход, [...] процентээр ургаа. Дүн [...]даа 118 миллион дүр[бэлжэ]н метр талмайтай бай[ранууд], 1,5 миллион [һурагш]адай һураха юрэнхы [...]ай һургуулинууд, 74 [...] оро дэбдихэртэй [эмнэ]лгын эмхи зургаанууд [бари]дажа, ашаглалгада [оруул]агдаһан байгаа.

[19]73 ондо Россин Федера[циин] ажалшад үндэр социа[лис] [даабар]иануудые абаа һэн. [Даабар]иануудаа амжалта[тай]гаар дүүргэжэ байһан ту[хайгаа] түрүүшын хахад жэ[лэй] дүнгүүд элирхэйлэн гэр[шэлнэ].

[Манай ар]оной экономическа ба [соци]альна хүгжэлтын һал[баринуу]дта туйлагдаһан шэ[нэ ам]жалтанууд, эб найрам[далай] тадаадын политикын [шэ]глэл бэелүүлгэ тү[хэй] Коммунис партияа, Со[вет] правительстваа нягтаар [тойрон] жагсаһан бүхы совет [арад]ай нэгэдэл улам бэхи[жэ] [бай]на, тэдэниие ажалай шэ[нэ ам]жалта, туйлалтануудта [урмашу]уулан зоригжуулна. [Ажал]шадай депутадуудай [нютаг]ай Соведүүдтэ һаяхан [болож]о үнгэрһэн һунгалта [ком]мунистнууд ба партиина [бэшэ] хүнүүдэй бата нэгэдэл [бай]һые, социалис демо[крат]иин, совет обществын [хоорондо]холбоотой байһые да[хин] элирхэйлэн харуулба. [Сов]ет хүнүүдэй ажаһууда[лай] хэрэглэмжэ хангаха тухай анхарал оролдолго гүрэнэй политикын таһаршагүй хубинь болоно гэжэ Е. Ф. Карпова саашадаа хэлээ. Коммунис ёһо гуримуудта үндэһэлэн, ажалшадай ажаһуудал һайжаруулха тухай В. И. Ленинэй захяа заабари бэелүүлгэ тус политикын үндэһэ һуурида табигдана.

Революциин вождиин захяа заабаринуудые бодото дээрэнь бэелүүлэн, парти, правительство энэ шухала албаниие хүгжөөлгын асуудалнуудта саг үргэлжэ анхаралаа хандуулна. Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые һайжаруулха зорилго КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд дотор табигдаа һэн.

Республикын һартийна, совет зургаанууд энээндэ саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргана. Ороной бүхы экономикын хүгжэлтэдэ туйлагдаһан ехэ амжалтануудай ашаар хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга арадай ажахын оньһожоруулагдаһан ехэ һалбари болон хүгжэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ажаһуудал хангалгын албан үндэһөөрөө хубилаа. Тэрэнэй материально-техническэ үндэһэ һуури үргэдэн бэхижээ. Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинууд үргэн далайсатайгаар баригдаһан, һэльбэн шэнэлэгдэһэн, мүнөөнэй шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан байна. Имагтал һүүлэй долоон жэлэй турша соо энэ һалбариие хүгжөөлгэдэ 1.200 миллионһоо үлүү түхэриг һомологдоо. 150 мянган ателье, мастерской, парикмахерска ба тушаан абалгын эмхи зургаануудые нэгэдүүлһэн 6 мянга гаран предприяти мүнөө Россин Федераци дотор хүдэлнэ. 1.185 мянган хүн энэ һалбарида ажалладаг юм.

Олохон областиин түб хотонуудта, промышленна ехэ түбүүдтэ баригдаһан хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг байшангууд ажалай түрүү эмхидхэлэй, улад зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые һайнаар хангалгын түбүүд болонхой.

Мүнөө республикын хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг албан ажалшадта 600 гаран элдэб янзын туһаламжа үзүүлдэг байна.

Химическэ аргаар хубсаһа хунар арилгадаг ехэ предприятинууд автономито республика, хизаар ба область бүхэндэ эмхидхэгдэнхэй. Нёдондо жэл эдэ предприятинууд 80 миллион шахуу захил дүүргээ һэн. Һүүлэй долоон жэлэй турша соо оньһон аргаар хубсаһа хунар угаадаг предприятинууд РСФСР дотор 3 шахуу дахинаар үргэдөө.

Транспортын хэрэгсэлнүүдые техникээр хангалга нилээд хүгжэһэн байна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Хубсаһа хунар, гутал оёлго, хадхалга, мебель заһабарилга, бүтээлгэ, гэр байра заһабарилга, барилга, фотографи, парикмахерска гэхэ мэтэ хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг албан улам хүгжөөгдэжэ байнхай. Фермэнүүдэй ба зондо туһа хүргэдэг бюронуудай хүдэлмэриин хэмжээн үргэдэнэ.

Үдэр хоногой үнгэрхэ тудам хото городуудай, һуурин тосхонуудай улам олон зон ажаһуудал хангалгын албанда хандадаг болоно. Тиихэдэ хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын эрилтэнүүдые улам һайжаруулха асуудал табигдана. Пальто гү, али плати тааруу зохидоор оёһонһоонь, телевизор гү, али холодильник дары түргөөр, һайн шанартайгаар заһаһанһаань, хүнүүдтэ анхарал оролдосотойгоор хангадаһанһаань ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг албанай ажал ябуулгада сэгнэлтэ үгтэдэг гээшэ.

Тиимэһээ захил хэгшые хүндэмүүшэ һайнаар, урин дулаанаар угтахын тула, али бүхы захилнуудые түргөөр, һайнаар дүүргэхын тула хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга табигдаха зэргэтэй. Гэбэшье ажалшадай эрилтэ хүсэлэнгүүдые хаа хаанагүй һайнаар хангана гэжэ хэлэхын аргагүй. Захилнуудыень шанар муутайгаар дүүргэһэн тухай гомдолнууд ородог. Һайнаар, хани халуунаар хангахын орондо олохон ушарта хайхарамжагүйгөөр, үнгэржэ ерэхэдэ, бүдүүлигээр хандадаг байха юм.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ һэн: «Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын бүхы һалбаринуудай — ниитын эдеэ хоолой, хубсаһа хунар оёлгын, али бүхы заһабари хэлгын, ажалшадай амаралта эмхидхэлгын хүдэлмэриие һайжаруулха ёһотойбди. Эдэмнай юрэ түсэбөө дүүргэхэ уялгатай һалбаринууд бэшэ, харин элдэб янзын эрилтэнүүдтэй, абари зантай, һанал бодолтой хүнүүдэй хэрэглэмжэ хангадаг албанууд болоно».

Эгээл иимэһээ ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг, тэрээндэ дуратай, эдэбхи үүсхэлтэй, эршэ хүсэн түгэс хүдэлмэрилэгшэдые хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг албанда ажаллахаар эльгээхэ шухала. Тус һалбариин мэргэжэлнүүдэй удха шанарые зондо үргэнөөр ойлгуулха хэрэгтэй. Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанда ажаллаха гээшэ арадай ажахын бусад һалбаринуудта хүдэлһэнһөө дутуугүй хүндэтэй юм.

Энэ һалбарида ажалладаг хүнүүдэй хүдэлмэриие парти, правительство үндэрөөр сэгнэнэ. Үнэн сэхэ, шэнэ габьяата ажалайнгаа түлөө тус һалбариин элдэб мэргэжэлтэй олон мянгаад түрүү хүдэлмэрилэгшэд орден, медальнуудаар шагнагдаһан, хэдэн зуугаад хүн арадай засагай зургаануудай депутадуудаар һунгагдаһан байна.

Үндэр сэгнэлтэ хүн бүхэниие ехэ юумэндэ уялгалдаг гээшэ. Нэн түрүүн хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг албанай хүдэлмэри һайжаруулхыень, эндэ хүдэлдэг хүнүүдэй мэргэжэл шадабаряа саг үргэлжэ дээшэлүүлхыень, хүнүүдые һайнаар хангахыень уялгална. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанай һайн хүдэлмэри хүнүүдтэ баяр асарха, эдэнэй сүлөө сагые алмаха, эсэсэй һүүлдэ эдэнэй ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ байна, бшуу.

РСФСР-тэ ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые хүгжөөхэ тухай КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй үндэһэ һуури дотор хараалагдаһан табан жэлэй түсэб ажалай үндэр бүтээсэ туйлаха арга олгоно. Түсэбтэ табан жэлэй турша соо хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн республика дотор хоёр дахин үргэдэхэ ёһотой. Харин хүдөө нютагуудта энэнь 2,8 дахин ехэ болохо байна.

1972 ондо хүн зондо 2.688 миллион түхэригэй туһа хүргэгдөө гэхэ гү, али 1970 онойхитой жэшэбэл, 19 процентээр дээшэлээ. Гэбэшье ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын ургалта табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан даабаринуудһаа гээгдэжэ ябана.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанай хүдэлмэри эмхидхэхэ асуудалнуудта Е. Ф. Карпова элидхэл соогоо дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ябаса тухай, мүнөөнэй бүтээсэ ехэтэй оньһон техникээр тус һалбариие гүйсэд хангаха тухай тэрэ хэлээ. Энэ һалбарида ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тухай, мүн шиидхэгдээгүй олохон асуудалнууд тухай элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ.

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые хүгжөөхэ тухайда онсо анхарал хандуулха ёһотой. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанай предприятинуудые үдэр бүри хүтэлбэрилхэ, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын түсэбүүдые дүүргэхын түлөө нарин нягта хиналта тогтоохо, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албаниие али бүхы талаарнь хүгжөөхэ тухай анхарал хандуулха гээшэ Соведүүдэй ба тэдэнэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд мүн. Ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд һайнаар хангахын тула хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын арга онолые, тэрэнэй соёл культурые нарижуулан һайжаруулха эрхэ нүхэсэлнүүдые бэдэрэн олохо ёһотой.

Хүдөө нютагуудай хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха албаниие хүгжөөхэ хэрэгтэ оратор анхаралаа хандуулаа. Парти, правительствын хараалһан хүдөө ажахые хүгжөөхэ үргэн ехэ программа колхоз, совхозуудай олзо доход арьбадхаха, хүдөөгэй ажалшадай байдал һайжаруулха арга олгоно.

Хото городуудай, һуурин тосхонуудай хүн зоной байдалые улам дүтэлүүлхэ гэһэн социально-политическэ ехэ зорилго бэелүүлхээр хараалан, хүдөөгэй хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээе хурдан түргөөр дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго партимнай урдаа табиһан байна.

Һүүлэй үедэ хүдөөгэй хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албаниие үргэдхэхэ талаар яһала ехэ юумэн хэгдээ. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинат аймагай түб бүхэндэ бии. Предприятинууд, тушаан абалгын газарнууд, хүдөө нютагуудаар ябажа, улад зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангадаг бригаданууд олошоржо, ажаһуудал хангалгын шэнэ арга нүхэсэлнүүд нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Түсэбтэ табан жэлэй хоёр жэлэй турша соо энэ талаар 80 миллион шахуу түхэриг гаргашалагдаа.

1965 онойхитой сасуулхада, энээнэй ашаар хүдөө нютагай хүн бүхэнэй ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн дүрбэ дахинаар дээшэлһэн байна. Тиигэбэшье мүнөө хүдөөдэ ажаһуугшадай, хото городто байһан хүнүүдтэ орходоо, хоёр дахин бага хангалга абажа байхадань, энэ ургалта хүнүүдэй һанааень тэгшэлхэ ёһогүй. Зарим һуурин нютагуудта ажаһуугшад шухала хэрэгтэй юумэеэ худалдажа абахын гү, али заһуулхын тула хэдэн арбаад километр холо байһан хото город гү, али районно түб ошохо баатай болоно.

Хүдөөгэй ажалшадай улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хангаха гэһэн ехэ зорилго республикын министерствэнүүдэй ба нютагай Соведүүдэй урда табигдана. Эдэ бүгэдэ ехэ хэмжээнүүдые абажа, нэн түрүүн колхоз, совхозуудай түб буусануудта ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшангуудые бариха эрилтэ табина. Хоёр жэлэй турша соо хүдөө нютагуудта ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын 3 мянга гаран байшан, тушаан абалгын пункт баригдаа. Зарим районуудта эдэ байшангууд райбыткомбинадуудай хэһэн али бүхы хүдэлмэриин хахадыень бэелүүлнэ.

Республикын элдэб һалбаринуудта хүдөөгэй хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын түрүү дүй дүршэл тухай элидхэл дотор дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэһэн байна.

Мүнөө ургаса хуряалгын халуун саг оршожо байнхай. Хэдэн зуугаад нүүдэл мастерскойнууд, тусхай бригаданууд хээрын стануудаар, тарялан дээгүүр ябана. Жэшээлхэдэ, Краснодарай хизаарта таряашадые хангаха гурбан зуу шахуу бригада эмхидхэгдээ. Парикмахернууд, сабхишад, час заһадаг мастернууд, мүн хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг бусад мэргэжэлтэд тэдэнэй бүридэлдэ ороно. Иимэ жэшээнүүд олон. Энэ үедэ хүдөөгэй хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын бүхы предприятинуудай хүдэлмэриие һайжаруулжа, таряа хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан ажалшадые саг болзор соонь, һайнаар хангаха хэрэгтэй.

Россин Федераци дотор хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанда айхабтар ехэ мүнгэ зөөри һомологдоно. Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй турша соо 1,6 миллиард түхэриг гэхэ гү, али 1965—1970 онуудайхида орходоо, 2 шахуу дахин ехэ капитальна мүнгэн энэ талаар ашаглагдаха байна. Эдэ мүнгэ зөөреэр хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын 5 мянга гаран предприяти, байшан ба бусад барилганууд ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдана.

Шэнэ барилгануудые ашаглалгада үгэлгэ энэ түсэбтэ табан жэлэй турша соо хараалагдаһан ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээнэй ургалтын хахадһаа үлүүниинь бэелүүлэгдэхэ юм. Энэнь барилгын хүдэлмэриие түргэдхэхэ байна. Тиигэбэшье энэ шухала асуудалда ехэ анхарал үшөөл хандуулагданагүй гээд ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын барилгануудтахи хэрэг байдал элирхэйлэн харуулна.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые саашадань һайжаруулха талаар КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанай бүхы хүдэлмэрилэгшэд, нютагай совет зургаанууд бүри эдэбхитэйгээр, харюусалгатайгаар ажаллаха ёһотой.

Байгша оной түрүүшын хахадта хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Теэд энээгээр һанаагаа амарха ёһогүйбди. Һалбариие хурдан түргөөр хүгжөөхэ, хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ бүрин хүсэдөөр хангаха талаар үшөө ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые хурдан түргөөр хүгжөөхын тула Россин Федерациин хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанай хүдэлмэрилэгшэд, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд бүхы юумэ хэхэ гэжэ найдажа байһанаа Е. Ф. Карпова элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ мэдүүлээ. Энэ зорилго бэелүүлгэ совет арадай байдал һайжаруулхын тула КПСС-эй XXIV съездын хараалһан шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ нүлөөлхэ байна.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта).

ФЕРМЭ БҮХЭНДЭ —ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ

1500 ЦЕНТНЕР СЕНАЖ

Ажахымнай сабшалангаар багашаг юм. Бүхыдөө 800 үлүүтэй гектар газарһаа үбһэ абадагбди. Тиигэбэшье энэмнай һайса уһалагдажа байдаг, ямаршье уларилтай жэлдэ элбэг ехэ ургаса үгэдэг газар юм. Жэшээнь, байгша ондо тэндэһээ 20 гара мянган центнер үбһэ абаха түсэбтэй.

Тиимэһээ манай колхоз жэл бүри томодхогдоһон, оньһожоруулагдаһан хоёр звено эмхидхээд, тэдэндээ бүхы техникээ хубаажа үгөөд, хүнүүдые олоор табяад, богонихон болзор соо бүхы үбһэеэ хуряажа абадаг дүршэлтэй.

Энэ жэлдэшье баһал хоёр иимэ звено бии болгогдоо һэн. Тракторай 6 косилка, 3 морин косилка, үбһэ сомохо 6 оньһон түхеэрэлгэ гэхэ мэтэ техникэ тэдээндэ үгтэнхэй.

Хэрбээ хура бороогой һаад хэзгүй һаань, эдэ звенонууд нилээд ехэ үбһэ һүрилөөд байха һэн. Харин бороогой ходо ороһон, үбһэ һайса хатаажа хуряаха аргагүй дээрэһээнь сабшалан ногоогоо бага зэргэ һүүрээгээд, тэрээгээрээ сенаж дарана.

Тиигэжэ Е. В. Филипповэй хүтэлбэрилдэг звеногойхид 1500 центнер сенаж дараа. Мүн энэ үедэ АВМ-0,4 түхэлэй оньһон түхеэрэлгэ хоёр халаанда хүдэлгэгдэжэ, түрүүшын 200 центнер витаминтай ногооной гурил татагдаа.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ бороогой бага зэргэ тогтохолоор, үбһэшэд сабшалан дээрээ гаража, 119 гектарай ногоо сабшаад, 200 центнер үбһэ һүрилбэ.

Л. РОДИОНОВА.
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой экономист.

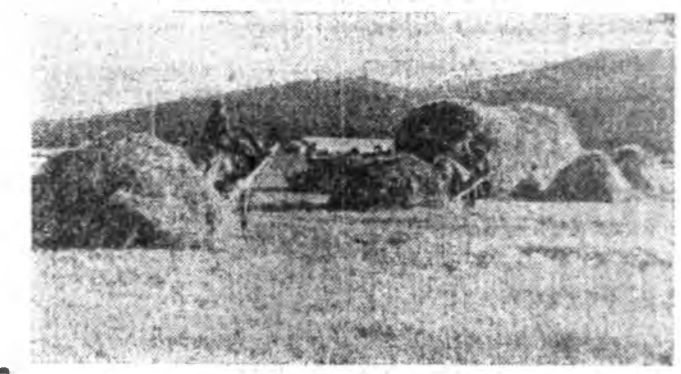
ХАБАТАЙХАНААР ТУҺАЛНА

Хэдэн үдэр таһалгаряагүй хура бороогой орожо байбашье, аймагай колхоз, совхозуудта үбһэ тэжээл, набша намаа бэлэдхэжэ абаха хүдэлмэри улам үргэнөөр ябуулагдажа байна.

Ниитын адууһа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ аймагай эмхи зургаануудай, предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр олоороо хабаадалсажа, набша намаа ехээр отолжо зөөгоо. Жэшээлбэл, Бэшүүрэй совхоздо ажаллаһан Андрей Калистратович Белых гэгшын хүтэлбэрилһэн хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд хараалагдаһан даабаряа үлүүлэн дүүргээ. Тиихэдэ аймагай больницын, тоһоной заводой, оёдолой фабрикын коллективүүд магтаалтайгаар ажаллажа, ажахынуудтаа хабатайхан туһаламжа үзүүлээ.

Г. АШИРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Бэшүүр.

Баргажанай совхоз аймаг соогоо үбһэ хуряалгаяа эгээн түрүүлэн эхилһэн юм. Тус совхозой 3-дахи отделениин Иннокентий Афанасьевич Резниковэй даадаг звено мүнөө 400 центнер үбһэ һүрилөөд байна.

Звенодо түрүүшын үдэрһөө үбһэ соможо байһан Павел Чирков, Александр Орлов, Иван Клепылов, бухал шэрэгшэд, һургуулиин үхибүүд — Михаил Чирков, Дмитрий Молонов, Виктор Малыгин гэгшэд халаанайнгаа даабари холо үлүүлэн дүүргэнэ.

— Бидэ мүнөө 145 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхээд байнабди. Минии даажа ябаһан звенодо 15 хүн хүдэлдэг. Байгша ондо бидэнэр 3.500 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэйбди гээд, — звеное даагша И. Ф. Резников хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иннокентий Резниковэй Илья гэжэ хүбүүнтэйгээ үбһэ сабшажа ябаһыень харанат. Үбһэ һүрилэлгэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БҮХЫ ХҮСЭЕЭ ГАРГАН

Гол түлэб мал ажал эрхилдэг манай совхозой хүдэлмэришэд үбһэ тэжээл элбэг хүрэхөөр бэлэдхэхэ асуудалда онсо анхарал хандуулдаг юм. Тиимэшье байха ёһотойл даа. Нуга сабшалан дээрэ ургаһан ногоогоо саг соонь һайнаар хуряажа абаагүй һаа, ондоо хараха, найдаха юумэмнай үгы ха юм. Юундэб гэхэдэ, нютагай эрхэ байдалһаа боложо, орооһо таряан, шэмэтэ тэжээлэй ургамалнууд ургадаггүй байна. Гансал зелёнко таридагбди.

Ушар иимэһээ нуга сабшалангай үрэжэл һайжаруулха, олон жэлэй ногоо тариха асуудалда һүүлэй жэлнүүдтэ онсо анхарал табигдадаг болоо. Сабшалан үтэгжүүлхэ, газарыень сэбэрлэхэ, намагтай газар хатааха талаар нилээд ажал хэгдэнэ. Һүүлэй 3—4 жэлэй туршада бэлшээриин, ургаса багатай сабшалангай 130 гектар газар хахалагдажа, олон жэлэй «Сибириин волосонец» гэжэ ногоон таригдаа.

Совхоздомнай хамтадаа 2150 гаран гектар хээрын сабшалан бии юм. Энэ жэлдэ 340 гектарта зелёнко, 35 гектарта куузику таряа һэмди. Таримал ногооной 78 гектарһаа энэ жэлдэ үбһэ хуряаха, бэшэнһээнь үрэһыень абаха зорилготойбди.

Хамта дээрээ 19.600 гаран центнер үбһэ хуряаха, 3500 центнер сенаж дараха түсэбтэйбди. Тиигэхэ зуураа хээрын сабшалангай гектар бүриһөө 9,9 центнер үбһэ абахаар, олон жэлэй ногооной таригдаһан талмайн гектарһаа 15 центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряахаар хараалагдана. Энэ жэлдэ хура бороо хаһа сагтаа орожо, ногооной ургаса жэгдэ һайн гэжэ тэмдэглэмээр. Тиимэһээ үбһэ бэлэдхэхэ талаар хараалагдаһан түсэбөө дүүргэхэ арга боломжотойбди гэжэ һанагдана.

Совхозой хүдэлмэришэд тэжээл бэлэдхэлгэдэ эртэнһээ эхилжэ, муу бэшээр бэлдэһэн байна. Хуряалгын хүдэлмэридэ хэрэглэгдэхэ тракторнууд, косилка болон тармуурнууд, бусад зэр зэмсэгүүд саг соогоо заһабарилагдаа һэн. Үбһэ хуряалгын түсэб болзортоо табигдажа, звено бүхэндэ даабари үгтэһэн байгаа.

Ажахын хүдэлмэришэдэй үбһэ хуряалгадаа жэгдэрэн ороһоор арба гаран хоног үнгэрбэ. Энэ шухала удха шанартай хүдэлмэридэ хамтадаа 140 гаран хүн хабаадана. Тэдэнэй дунда үндэр наһатай болоһон үбгэжөөлнүүд, эдир залуухан хүбүүд, басагадшье бии. Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ һургуулиин 60 гаран һурагша хабаадалсана.

Совхоздо үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын 26 звено эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй арбан табыень коммунистнууд ударидана. Совхозой түб һуурин Утаата нютагта үбһэ хуряаха оньһожоруулагдаһан бригада эмхидхэгдэһэн юм. Тэрэ бригадада 3 трактор, тракторай 3 косилка, 2 тармуур, волокуша, үбһэ һүрилхэ түхеэрэлгэ болон бусад зэр зэмсэгүүд даалгагданхай.

Ажахын сабшалангай эхэнхи газар Тутхалта, Оронгодой, Урда-Гол, Сэхир гэхэ мэтын нютагуудта юм. Эдэмнай үндэр хада ууланууудаар хүреэлэгдэһэн, гүбээлиг газар гээшэ. Тиимэһээ сабшалангай эхэнхи газарай ногоо машина техникын хүсөөр хуряажа абахын аргагүй байдаг. Ушар иимэһээ холын энэ сабшалангай ногоо гар хажуураар сабшажа, тармажа абаха бологдоно. Энэмнай, нэгэдэхеэр, тон хүндэ, бүтээсэ багатайшаг хүдэлмэри болоно. Хоёрдохёор, гар хажуураар сабшахада, ургаһан ногоон узууртаа үлөөгдэнгүй шахуу хуряагдана бшуу. Совхозой ажалшад энээниие үни ойлгонхой.

Совхозой үбһэ хуряалгын звенонуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ талаар ажахын партийна комитет, профсоюзай рабочком ехэ хүдэлмэри хэбэ. Социалис мүрысөөнэй урданай гурим шэнэлэгдэн харагдажа, түрүүлэн гараһан звенонуудые, ажалшадые материальна ба моральна талаар урмашуулгын хэмжээнүүд хараалагдаһан байна. Мүрысөөнэй дүнгүүд арба-арбан хоногтоо согсологдожо, тусхай бюллетеньнүүд гаргагдажа байхаар хараалагдана. Үбһэшэдэй ажал хүдэлмэриие хинан шалгажа байха харюусалгата хүнүүд партийна комитедэй заседани дээрэ баталагдаа, агитаторнууд томилогдоо. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсагшадые худалдаа наймаанай, соёлой талаар хангаха хэмжээнүүд хараалагдаһан байна.

Үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин эхилһээр арба гаран хоног үнгэрбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ хура бороотой байжа, үбһэшэдэй ажалда һаад тойбо татана. Мүнөө дээрээ 400-гаад гектарай ногоон сабшагдаад, 500 гаран центнер эрхим шанартай үбһэн һүрилэгдэнхэй.

Наратай үдэрнүүдые һамбаашалан, сабшалга, тармалгын хоорондо ехэ забһар гаргангүйгөөр ургаһан ногоогоо богони болзорто унагаажа, һайн шанартай үбһэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө совхозой хүдэлмэришэд бүхы хүсэеэ, арга боломжонуудаа элсүүлэн ажаллаха зорилготой. Тиигэжэ адууһа малдаа элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ абабал, ерэхэ үбэлжэлгые ядаралгүйгөөр үнгэргэжэ, мал ажалай продукци бүри ехээр абахабди гээд совхозой бүхы ажалшад мэдэрнэ.

В. ХАРТАЕВ,
Далахайн совхозой директор.

Захааминай аймаг.

ХҮН БУХЭНИИЕ ХАБААДУУЛХА

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

Ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгэ эхилбэ. Манай совхоз энэ жэлдэ 3226 гектар сабшалангай ургаса хуряажа, хамта дээрээ 34 мянган центнер үбhэ абахаар хараалханхайбди. Гектарай дунда зэргээр 10,5 центнерhээ доошо бэшэ үбhэ суглуулжа абаха зорилго табигдана.

Гадна 510 тонно сенаж, ехэ хэмжээнэй силос дарагдаха юм. Тарялангай hолоомон булта суглуулагдажа, малай тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ.

Урдаа табиhан энэ зорилгоёо хайшан гэжэ амжалтатайгаар бэелүүлхэ, тэжээл бэлэдхэлгые богонихон болзорто hайн шанартайгаар дүүргэхэ тухайдаа совхозой парткомдо, рабочкомдо, дирекцидэ хэдэ дахин зүбшэhэн, худэлмэришэдтэй, механизаторнуудтай, мэргэжэлтэдтэй, отделенинүүдые эрхилэгшэдтэй яhала хөөрэлдэhэн, тодорхой хэмжээнүүдые хараалhан байнабди.

Үбhэ хуряалга дээрэ шадаал hаа машина, техникэ үргэнөөр хэрэглэжэ, энэ шухала худэлмэрииие гол түлэб оньhожоруулха гэжэ шиидэгдээ hэн. Тиигээгүйдэшье аргагүй, манда худэлмэришэд дуталдана бшуу. Түсэбөө табижа харахадамнай хамта 190 хүн хэрэгтэй болоно. Теэд өөhэдөө 130 хүниие табиха аргатайбди.

Тиимэhээ бүхы найдабаримнай машина, техникэдэ, үбhэшэдэй ажал худэлмэри зүбөөр эмхидхэжэ, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллуулгада байна бшуу.

Мүнөө 9 звено үбhэ хуряалгада гараад байна. Тэдэнэр сабшалангай талмайн ехэнхи хубиинь—2921 гектарынь оньhожоруулагдаhан аргаар сабшажа, тармажа hүрилхэ болоно. Тиихэдэ 150.00 центнер үбhэн прессээр ябталагдаха байна. Иигэжэ ябталагдаhан үбhые тоо бүридхэлдэ абахадашье, хадагалхадашье, зөөхэдэшье амар гэжэ дүй дүршэл харуулаа.

Үбhэ хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилжэ үбhэшэдэй дунда, звенонууд хоорондо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхые оролдонобди. Совхозой дирекци, парткомтой хамта рабочком социалис мүрысөөнэй дүрим зохёожо баталанхай. Звенонууд хоорондын мүрысөөнэй дүн арбан хоногтоо согсологдожо, түрүүшүүл урмашуулагдажа байха юм. Зүгөөр имагтал хуряагдажа hүрилэгдэhэн үбhэнэй хэмжээн, тэрэнэй шанар хараада абтаха.

Жэшээнь юрын звеногойхид (морин косилка, тармууртайнууд) арбан хоногой туршада хүн бүхэн дээрэнь тооложо үзэхэдэ, 70 центнерhээ бага бэшэ үбhэ хуряажа абаhан байбал, совхозой дирекциин, парткомой, рабочкомой, комсомолой комитедэй дамжуулгын улаан выпел 40 түхэриг мүнгэн шантайгаар абаха болоно. Тиихэдэ үдэр бүриингөө даабари (нормо) заатагүй дүүргэхэ ёhотой.

Оньhожоруулагдаhан звеногой гэшүүн бүхэн арбан хоногто 150 центнерhээ доошо бэшэ үбhэ бэлэдхэбэл, мүн лэ иимэ шанда хүртэхэ юм.

Сенаж даралга дээрэ ажаллаhан звеногойхид нэгэ газарта сенаж хэлгээ гурбан үдэрэй туршада hайн шанартайгаар дүүргэбэл, 35 түхэриг шан, силос дарагшад — 30 түхэриг шан абаха байна.

Мүрысөөнэй энэ гуримтай мүн ажалай түлөөhэнтэй үбhэшэн бүхэниие, звеногой гэшүүн бүхэниие hайнаар танилсуулха тухай ойлгуулламжын ехэ худэлмэри ябуулагдана. Ушарынь гэбэл, шэнэ хүнүүд үшөө үбhэндэ гаражал байна.

Мүрысөөнэй гурим, үдэрэй нормо, ажалай түлөөhэн, гоёор бэшэгдэжэ, звено бүхэндэ үлгэгдөөшье hаа, энээн тухай зонтой хөөрэлдэжэ байха хэрэгтэй. Энээндэ ехэ саг хэрэггүй, үдэрэйнгөө ажалай дүн гаргахадаал hануулжа байбал, болохо юм.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадагшадай дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, тэрэниие саг үргэлжэ зүбөөр хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ совхозой рабочком, отделенинүүдэй профсоюзна организацинууд ехэхэн анхарал табина.

Рабочкомой гэшүүд—совхозой главна экономист О. Л. Ситников, автобусой жолоошон И. А. Дудков, МТФ-е даагша Ж. Г. Базаров болон бусад тус тустаа даабари абанхай. Нүхэр Ж. Г. Базаров фермынгээ худэлмэришэдhээ тусхай звено эмхидхээд, үбhэ хуряажа байна. Залуу мал—тугал, буруунуудтаа хүсэд хүрэхэ hайн шанартай үбhэ хуряажа абаха зорилготойбди гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Хоёрдохи отделениин профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Иван Федорович Суровой мүн лэ звеное даажа гаранхай.

Звено бүхэндэ ажалайнь дүн үдэр үдэшэндөө согсологдожо, худэлмэри тухайгаа нүхэр ёhоной хөөрэлдөөн болоно. Тэндэ үглөөдэр юу хэхэ тухайгаа хэлсэнэ.

Энэ жэлдэ ондоо нютагуудта ошожо тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ хөөрэлдэнэгүйбди. Ургаhан ургаса ногоогоо hайнаар, шанартайгаар хуряажа шадабал, ниитынгээ малые тэжээлээр хангажа шадахабди гэжэ hанагдана. Мүнөө 30 гара мянган хони хурьгадтай, 2,5 мянгаад эбэртэ малтайбди. Малайнгаа тоо толгой гарзалуулангүй, ашаг шэмыень доошолуулангүй, харин дээшэлүүлжэ малай ерэхэ үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ гэжэ шиидээд, совхозой бүхы коллектив үбhэ хуряалгада бүхы хүсэ шадалаа энэ үдэрнүүдтэ элсүүлнэ.

Энэ хүсэл оролдолгынь дэмжэжэ, үбhэшэдые таатай зохид байра байдалаар, эдеэ хоолоор хангаха, тэдэнэй культурна эрилтэ дүүргэхэ гээшэ профсоюзна организацинуудай шухала зорилго болоно. Тиимэhээ совхозой түб тосхоной, отделенинүүдэй клуб, библиотекые даагшадта энэ талаар шанга эрилтэ табигдана. Рабочкомой мэдэлэй автоклуб тусхай графигай ёhоор үбhэшэдэй звенонуудта ошожо кино харуулна. Машинын жолоошон—киномеханик Ринчин Аюшеев энэ ажалдаа тон харюусалгатайгаар хандадаг юм. Киношонтой хамта тэрэ машинаарнь медицинын, соёлой эмхи зургаануудай худэлмэришэд, агитатор гү, али политинформатор ябалсажа, үбhэшэдтэ шэнэ газетэ, журналнуудые абаашана, тэдэнэртэй hонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, дайшалхы ба сахилгаан хуудаhануудые гаргахадань туhална.

Тэжээл бэлэдхэлгэ бүхы отделени. звенонуудаар эмхитэй, гуримтайгаар ябана гэжэ мүнөө дээрээ хэлэхын аргагүй. Машина, техникын эбдэрхэ, зэр зэмсэгэй дуталдаха, ажалдаа орой гараха, ажалаа эртэ дүүргэхэ гэхэ мэтэ ушарнууд үшөөл бии гээшэ, энээнтэй саашадаа эбсэжэ болохогүй гэжэ өөhэдөөшье ойлгонобди.

Совхозой дирекцитэй, партийна комитедтэй хамта али болохо хэмжээнүүдые абажа, тэжээл бэлэдхэлгые түргэнөөр, эмхитэйгээр үнгэргэхэ гээшэ рабочкомой, отделенинүүдэй профсоюзна организацинуудай шухала зорилгонь болоно. Энэ зорилгоор социалис мүрысөөнэй бүри үргэн дэлисэтэй, хүсэтэй болохо, тэрээндэ үбhэшэн, тэндэ ажаллажа байhан механизатор бүхэниие эдэбхитэйгээр хабаадуулха гэжэ оролдонобди.

Д. ЦЫРЕНОВА,
Хоринн аймагай Анаагай совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ.

ТЭБЭРИШЬЕ ҮБҺЭН—ТЭЖЭЭЛ

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой [...] гэдэхи отделение эрхилэгшэ Ц. Е. АЮШЕЕВЭЙ хөө[...]рөөнhөө.

Мүнөө манай Жаргалантын голой сабшалан соогуур ябахада жэгтэй гоё болонхой даа. Хяаг, хилгана ногоон залаатажа, хүнэй бүhэдэ тулама үндэрөөр ургашоод, hалхи hэбшээндэ эбхэрэн долгилжо байдаг.

Юрэдөөл эгээл мүнөө үедэ энэ үбhые түргэн сабшажа, хуряажа абаа hаа гэжэ хорхойтохоор. Теэд hүүлэй үедэ үдэр бүри шахуу хура бороо орожо, үбhэшэдтэ ехэхэн hаад тойбо татана. Һайн ургасатай сабшалангай ногоое мүнөө ехээр сабшажархёо hаамнай, бороодо сохюулха, хамаг шэмэ шүүhэниинь угаагдашаха байна.

Тиимэhээ звенонууд даб дээрэ ехэнхидээ бургааhа шугы соогуур, уhа намагай захаар гар хажуураар сабшажа, дороо ехэ шиигтэй, уhанда абтахаар газарай ногоое зөөжэ добо дээрэ гаргана. Иигэжэ тэбэришье үбhэ нэмэжэ абаа hаамнай, үбэлдөө ехэхэн тэжээл байха ха юм.

Энэ талаар манда туhалалсахаар ерэhэн СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай худэлмэрилэгшэд ехэ юумэ хэнэ. Мүнөө тэндэhээ ерэhэн 100 гаран хүн худэлжэ, тракторай, морин косилкааршье сабшахада хүшэр газарай ногоое гар хажуураар сабшажа байна. Эдэнэр хамта 500 центнер үбhэ манай колхоздо сабшажа, хуряажа үгэхэ юм.

Отделенимнай 1198 гектар сабшалантай. Тэрээн дээрэhээ адагын 20 мянган центнерhээ бага бэшэ үбhэ хуряажа абаха түсэбтэйбди. Байгша ондо зунай эхээр гандуу байгаашье hаань, луговодуудай үнэн шударгы оролдолгын ашаар бүхы сабшалан дээрэ яhала hайн ургаса гараа. Наг шэбхэ гаргаhан, минеральна үтэгжүүлгэ тарааhан, хэдэн дахин уhалhанайнь ашаар гектар бүриhөө дунда зэргээр 20—23 центнер үбhэн сохом абтаха гэжэ барсаагдана. Жэшээнь, бэрхэ луговод Дамба Бадмацыреновэй уhалhан Доодо-Гол гэжэ газарай сабшалангай гектар бүри 26—28 центнер хяаг, хи[...]на үбhэн абтаха байха. [...]нөө эндэхи газарай ног[...] колхозой ВЛКСМ-эй ко[...]тедэй секретарь В. Балы[...]вай хүтэлбэрилдэг ком[...]мол-залуушуулай звено[...]хид хуряажа абаха юм.

Тэрэшэлэн үбhэ ного[...] hайн ургаса ургуулhан [...]водууд-пенсионернүүд То[...]хо Нимаевич Халзанов, Д[...] Санжанович Тогочиев гэ[...] баhал өөhэдөө үбhэ хурья[...]да эдэбхитэйгээр хабаа[...]сана.

Һаяшаг манай отделе[...] Г. Аюшеевэй хүтэлбэр[...] звеногой үбhэшэд өөhэ[...] гөө арга боломжые хар[...] үзөөд, бүхы 125 гектар [...] шалангай 2 мянга г[...] центнер үбhые худэлмэр[...] 15 үдэр соо хуряажа [...] гэhэн зорилго табяа.

Тиигээд аймагайнгаа б[...] үбhэшэдые мүрысөөндэ о[...] сохыень уряалhан байна.

Звеногой гэшүүн б[...] үбhэ гар хажуураар, мо[...] косилкаар сабшахадаа [...] али үбhэ тармаха, бухал[...] биха, hүрилхэдөө үдэрэй[...] даабари заатагүй үлүү[...] дүүргэхэ юм.

Мүнөө отделенидэ х[...] 190 хүнhөө бүридэhэн [...] звено үбhэндэ гараба. Т[...] тоодо бүхы ажалаа он[...] техникын хүсөөр бүтээх[...] оньhожоруулагдаhан зв[...] бии болгогдоод, тэдэндэ [...]нэ техникэ, зэмсэг үгтэ[...]

Бүхы хэрэгтэй үбhэе[...] дэлмэриин 25 үдэр соо[...] ряажа абаха зорилго у[...] табинхайбди.

Хото болон худэлмэр[...]дэй тосхонуудай ажал[...] алба хаагшад колхоз, со[...]зуудай ниитын адууhа [...]да үбhэ тэжээл бэлэд[...] худэлмэридэ олоороо э[...]хитэйгээр хабаадалсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СС[...]эй Наукануудай акаде[...] Сибириин отделениин [...] ряадай филиалай бу[...] худэлмэрилэгшэд воскр[...]нигтэ Сэлэнгын Тельм[...] нэрэмжэтэ колхоздо ош[...] үбhэ сабшажа, тармажа [...]на.

М. НАМЖИЛ[...]

ЭРТЭ ЭХИЛЬЭНЭЙ АШААР

Нёдондо эгээл энэ хирэдэ аймагай олонхи ажахынууд үбhэ хуряалгада хүсэд шиидэжэ ороогүй, үшөө нэгэшье hүри бодхоогоогүй байгаа. Тиимэhээ бүхы дээрээ үбhэ хуряалгамнай унжагайрhан, адууhа малда эдюулхэ бүдүүн тэжээлшье ехэ абтажа бирагдаагүй hэн.

Үнгэрhэн жэлэйнгээ алдууhаа hургаал абажа, энэ жэлдэ аймагай бүхы ажахынууд үбhэндөө эртэшэг ороо юм. Бүри июлиин 8—10-да Санагын, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозууд, «Победа», «Коммунизмын зам» колхозууд үбhэндөө түлэг ороод сабшажа байгаа.

Нэн түрүүн холын сабшалангай, ой модоной захын, уhа намагай эрье шадарай ногоон сабшагдажа эхилээ. Тиигээшьегүйдэ аргагүй байгаа. Илангаяа дээрэ газарай ногоое хаhа сагтань сабшажа абаагүй hаа, хагдаршаха ха юм. Гадна энэ жэлдэ тэндэ ногоон hайнаар ургаhан байгаа бшуу.

Эдэ бүгэдын ашаар мүнөө аймаг дотор хамта 5 мянга үлүүтэй центнер үбhэн hүрилэгдөөд байна. Ондоогоор хэлэбэл, энэ үдэрэй мэдээгээр республика соогоо эгээл ехэ үбhэ абаад байнабди.

Хэрбээ хура бороогой ходо орожо hаатуулаагүй hаань, энээнhээ хараа байса ехэ үбhэ хуряаhан байха hэмди. Үбhэндэ ороhон түрүүшын үдэрhөө Санагын совхоз, «Победа» колхоз хүн зоноо, машина техникэ, мори унаа сабшалан дээрэ олоор гаргажа, шангаар худэлhэнээ ашаар мүнөө тэдэ ажахынууд тус тустаа 2000—2500 центнер үбhэ hүрилөөд байна. Тиихэдэ Санагын совхозой бэрхэ худэлмэрилэгшэ С. Цыдемпиловэй, мүн В. Бандеевэй хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звенонууд тус бүридөө 400—450 центнер үбhэ hүрилөө. Энэ ажахыда мүнөө үбhэ хуряалгада үдэр бүри 300 гаран хүн гаража худэлнэ.

Тэрэшэлэн энэл Санагын совхоз, мүн «Победа» колхоз, Харацайн совхоз набшаhата тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээ.

Ниитын адууhа малые үбhэ тэжээлээр шадаал hаа бардам хүрэхөөр хангаха хэрэгтэ аймагай предприяти, организаци, эмхи зургаануудай худэлмэрилэгшэд баhал колхоз, совхозуудта туhа нэмэри хэхэ гэжэ оролдоно. Мүнөө тэндэhээ 200 хүн үбhэ хуряалгын дүүрэтэр худэлхөөр ошонхой. Тэрэнhээ гадна, предприяти, эмхи зургаан бүхэндэ хэды шэнээн үбhэ бэлэдхэжэ үгэхэб гэжэ тодорхой даабари үгтэнхэй. Тиигэжэ субботник, воскресенигүүд эмхидхэгдэжэ, үбhэ хуряалгада хүн зон олоор хабаадуулагдана. Үбhэ хуряалга гээшэмнай бүгэдын хабаадаха хэрэг ха юм.

Ц. ГЫРЫЛОВ,
Захааминай аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын упразлениин начальник.

Табан жэлэй түрүүшүүл

ЗАН ҺАЙТАЙ ХҮН

Зураглал

ҮНГЭРЭГШЭ хабар hэн. Май hарын гарахаяа байбашье, үшөөл хагсуу хүйтэн зандаа, баруун хойноhоо хорон хуурай hалхин үлеэгээд hаланагүй. Үе-үе нойтон саhаншье шэдэлхэ юм. Иимэ үдэр бэлшээридэ гарахаяа зүрхэ алдаhан үхэрнүүд хашаагай хажуугаар хагшална, хайратайгаар мөөрэлдэнэ.

Үнеэдэй үглөөнэй hаалгын дүүрээд, hаалишадай гэр гэртээ тараhан хойно Долгор Батоцыреновна фермынгээ улаан булан соо гансаараа үлөөд, удаан бодолгото болон hууна. Һү hаалиин тоо бүридхэлэй данса дэлгээжэ, бирагар олон тоонуудые сасуулан харана. Шоото дээрэ хэдэн тоонуудые татаад үзэнэ, тиигээд баhа бодолгото болоно.

Энэ үедэ фермын түрүү hаалишан Хандажап Хандашиева газааhаа орожо ерэбэ.

— Ши гэртээ ошоогүй гүш? Таанадые булта тарашоо гэжэ hанаалби, — гээд, Долгор Цыренова тугаарай hанаа сэдьхэлыень зобооhон юумэн тухайгаа хөөрэлдэхэ хүнэй ерэhэндэ досооhоо баярлангяар хэлэбэ.

— Үнеэдэйнгээ кормушка соо үлэhэн үбhэ, hолоомын хог сутлуулжа байhанаа ерэбэб, — гэнэ тэрэнь.

— Гайтайл болоод байна. Үбhэ, hолоомомнай хуу дууhахань. Бэлшээри дээрэшье малай эдихэ юумэн хомор. Угайдхадаа хэзээ дулааржа, ногоон гараха юм. Илангаяа hүүлэй үедэ hү hаалимнай доошоо орохоёо hанажа байна, — гэжэ хэлээд, фермые даагша hанаа алдана.

— Теэд совхознай нөөсэ дарамалhаа үбhэ, hолоомо багаханшье hаань, нэмэжэ үгэхэгүй юм гү?

— Юу хэлээ гээшэбши. Ажахын бүхы гүүртэ, фермэдэ хамар хадхаха үбhэн үгы болонхойл. Өөрөөшье мэдэнэш, нёдондо ган гасуур боложо, малай тэжээл бага абтаа ха юм. Оройдоол 2—3 hара эдюулээд байхадамнай силос, сенаж дууhашана hэн гүбэ. Өөhэдынгөө хүсөөр нэгэл аргыень бэдэрхэ болоол ди даа.

— Малайнгаа эдиhэн үбhэ тэжээлэй бүхы хог үлөөдэhые суглуулжа, дахин талха тарянаар худхаад, эhээгээд эдюулхэ байна. Модоной шэлбүүhэ, хулhа ожорhошье асаржа хэршээд, эhээгээд үгөөд туршахадамнай яахаб, — гэжэ үнинэй hаалишан өөрынгөө hанаашые дурадхаба.

— Зүб хэлэнэш. Хандажап. Би энээн тухай тугаарай бодожол hуугаа hэм. Мүнөөдэрhөө эхилжэ заримамнай хулhа ожорhо сабшахаяа, нүгөөдүүлнай модоной шэлбүүhэ отолхоёо ойдо гараха болоол даа, — гэжэ фермые даагша тэрэниинь дэмжэбэ.

Тиигэжэ хабарай хагсууда үбhэ тэжээлэй тон хомор байгаашье hаань, түбэй фермэ hү hааляа доошолуулаагүй. Сагаан эдеэ үүрэндэ тушааха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбшье дүүргээ hэн.

НАЙМАН жэлэй саадатээ энэ фермые даажа абахадаа, али олон иимэ бэрхэшээл, хэсүүхэн сагууд болохо гэжэ тэрэ hайн ойлгожо байгаа. Хэрбээ hаалишан, тугалшан гү, али тоо бүридхэгшөөршье худэлөө hаа, гансахан өөрынгөөл урдахи ажалые хараад ябаха лэ юмши. Харин фермые даахадаа бүхы юумэнэй түлөө харюусаха болоно ш. Үбhэ тэжээлэй дуталдаад, үхэр малай гарзалаа, hү шэмынь доошо ороо, эхэ малай hубайраа hаань, түрүүшын ээлжээндэл фермые даагшын толгой дээрэ хамаг зэмэнь бууха бшуу. Хэн нэгэ hаалишанай элдэб шалтагаанаар ажалдаа ерээгүй hаань, ондоо хүниие олоно гүш, али өөрөө hаана гүш, юрэдөөл үнеэдыень hаангүй орхихогүйш.

Тиигээдшье энэ фермэ урдань гансашье «Октябрьский» совхоздоо бэшэ, бүхы аймаг соогоо hү hааляараа гээгдэнги гэжэ тоотой, даагшанарынь жэлдээ хэды дахин hэлгэдэг, юрэдөөл шуугаятайхан фермэ байhан.

— Битнай худэлжэ шадахагүйб даа. Мийии үгые хэн дуулаха юм. Эндэтнай шангахан хүн хэрэгтэйл, — гэжэ Долгор Батоцыреновна түрүүшээр фермые даажа абахаяа айнги байба.

— Ши ойлгыш. Мүнөө шанга хоолой, мухар нюдаргаар ажал ябуулха саг бэшэ. Хүн зонтоёо үгөө ойлголсожо, хүн бүхэндэ анхаралтайгаар хандажа, эрилтэ табиха сагтань шангаар табяад худэлхэ хэрэгтэй. Ши шадахал байхаш, — гэжэ совхозой директор П. Т. Тарабукин хэлээ hэн.

Нэн түрүүн малай бүхы тэжээлые өөрөө наринаар шэгнээд, үнеэдhээ hаагдаhан hүнэйнь зэргээр тэрэниие hаалишадта хубаажа үгэдэг болоо. Урда тээнь илангаяа талха тарянай зүйл, үбhэ, зелёнкые хүнүүд дураараа зөөжэ, үрдипэниинь үрдижэ, үгынь hула hаладаг бэлэй. Зариман талха таря hэмээхэн гэртээшье зөөдэг hааб даа.

Үшөө юунhээ эхилээб гэхэдэ, фермынгээ малай байрын газаахи, досоохиие ехэ наринаар сэбэрлэдэг гурим тогтообо. «Газаагуурхиие сэбэрлээ, үгышье hаа, энээнhээ урагша hү hаажал байhан зомди...» — гэлдэжэ зариман абаhаар дурагүйшэг байба.

— Ойлтыт, нүхэд, бүхы юумэнэйнгээ гуримтай зохид, сэбэр байхада ажаллахадашье урматай ха юм. Шэбхэ шабааhандаа торожо унажа ябахадамнай hайн аал. Ондоо хүнүүдэй ерэжэ харахадашье эшхэбтэр лэ, — гэжэ Долгор Цыренова hаалишадтаа хэлэдэг байба.

Фермынгээ улаан булан соохиие гуримтай зохид болгоо. Мүнөө улаан булан сооньоро ходо, hаруул сэбэр, ханаарнь элдэб уряа лозунг, плакадууд үлгөөтэй, сонхонуудынь сэбэрхэн сагаан шторотой, радиоприемник, телевизор табяатай. Элдэб газетэ, журналнууд ебхытэр хадаатай хэбтэнэ, эндэнь бага хан библиотекэ бии.

— Урдань hаалишад үнеэдээ hааhаар лэ гэр гэртээ ярадаг hэн. Харин мүнөө сүлөөтэйдөө энэл улаан булан соогоо сутларжа, хөөрэлдэдэг, шэнэ газетэ, журнал харадагбди. Мүн эндээ зооветеринарна hуралсалай кружогшье үнгэргэдэгбди, — гэжэ үнинэй hаалишан Цыпилма Базарова хөөрэнэ.

УДАНШЬЕГҮЙ гээгдэнги байhан Дэрэстэйн фермын байдал хараа байса hайжаржа эхилээ. Һү hаалинь жэлhээ жэлдэ дээшэлжэ захалба. Наймадахи табан жэлэй дүнгөөр аймагай бүхы фермэнүүдэй дунда hайн үрэ дүн туйлажа, «Коммунис ажалай коллектив» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө. Фермые даагша өөрөө Ажалай Улаан Тугай ордеоор шагнагдаhан байна. 1971 ондо Зэдэ гол ехээр үерлэжэ, фермын бэлшээриие уhан абаад, бэрхэтэй байдал ушаруулаа. Зунай тэгэндэ малаа туужа, хадын халсагай бэлшээридэ гаргаха баатай болоо. Удаадахи жэлдэнь айхабтар ехэ ган боложо, малай бэлшээри муу, үбhэ тэжээл бага байжа, баhал горитой гасалан тохёолдоо. Хэды тиигэбэшье тус фермынхид нёдондо үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 2231 килограмм hү hаагаад, аймаг соогоо социалис мүрысөөндэ эрхим лээ. Тэрэнэйнгээ түлөө телевизор, хубсаhа угаадаг машина, радиоприемник шанда хүртэбэ.

— Энэ жэлдэшье үбhэ тэжээлэй дутамаг, тон хүшэр хүндэ үбэлжэлгын болоошье hаань, Дэрэстэйн фермын hаалишад түсэб, даабаряа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Мүнөө 100 гаран үнеэдhээ сүүдхэдөө 1200 үлүүтэй килограмм hү hаана. Юрэдөөл, Долгор Цыреновае эндэ даагшаар зүб лэ табиhан байгаабди. Үлүү олон үгэгүйгөөр, хүн зонтоёо зохидхоноор тааража, ойлголсожо, нүхэдөө урагшань дахуулан хүдэлгэжэ, шэнэ юумэ үүсхэжэ шададаг хүн юм. Малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ энэ фермынхид баhал совхоз соогоо түрүүлжэ оролсоо hэн, — гэжэ «Октябрьский» совхозой директор нүхэр Тарабукин хөөрэнэ.

ТУС ФЕРМЭДЭ тоо бүридхэл, ажахын тоосоон тон нарин нягтаар табигданхай. Хэн hаалишанай ямар үнеэнhээ хэды шэнээн hүн гарадаг бэ, хэдыдэхиеэ тугаллааб, хэзээ үрэжүүлэгдээб, тэрэниие ямар рационоор эдеэлүүлхэб гэжэ Долгор Батоцыреновна сээжэ мэдээд ябадаг. Хэн hаалишан ямар жэлдэ, хэды шэнээн hү hаагаа hэм, ямар жэлдэ hаагдаhан hүнэй өөрынь үнэ сэн, ажалайнь гаргаша хэды шэнээн байгааб, тэрэнь яахадаа ехэ, бага болооб гэжэ хэдэн жэлэй саада тээхи тоонуудые хуу бэшэнхэй. Фермын бодото эзэн, ёhотойл даагша иимэл байха зэргэтэй гэжэ ойлгохоор байгаа hэн.

Долгор өөрөө үхибүүдэйнгээ багашагта нүхэрөө алдаашье hаа, гурбан басагадаа хүн болгожо, эрдэм номдо hургана. Ехэ басаган Светланань багшанарай институт дүүргэхэнь, Надежда басаганиинь Буряадай хүдөө ажахын институдай дүрбэдэхи курсда hурана. Одхон Таня басаганиинь 9-дэхи класста ороо.

— Һанаан эрмэлзэл ехэ, үшөөл hайнаар худэлхэ хүсэл бии. Теэд фермэмнай багашаг. Оройдоол 100 гаран үнеэдтэйбди. Харин мүнөө эндэмнай 400 үнеэдэй байха шэнэ ехэ байра баригдажа, досоонь элдэб оньhожоруулга тодхогдожо байна. Тэндэл худэлжэ үзөө hаа гэжэ hанагдана, — гээд тэрэ энеэбхилэн хэлэнэ.

Тээсгэн Дэрэстэйн зон Долгор Цыреновае аймагайнгаа Соведэй депутадаар гурбадахяа hунгаба. Хамтын хэрэгэй түлөө бүхы сэдьхэлээрээ оролдожо худэлдэг хүниие зон нүхэдынь хэзээдэшье дэмжэдэг, хүндэлдэг ха юм даа.

М. НАМЖИЛОВ.
Зэдын аймаг.

Зунай бэлшээриие зүбөөр хэрэглэе

ХАДЫН ТУНГА НОГООНДО

Зунай элдин hайн сагые гүйсэдөөр хэрэглэжэ, Ахын аймагай ажалшад, малшад мяха, hү, нооhо ехээр абаад, юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэй түсэб, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула оролдосотойгоор ажаллажа байнад.

Үбэлэй үедэ ехэ продукци абахын түлөө дэлгэрhэн хүдөөгэй ажалшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй түрүүшын дүн согсолходо аймаг соогоо «Улаан-Аха», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай ажалшад илангаяа hайн үрэ дүн туйлаhан байба. Тиигэжэ эдэ ажахынуудай бригада, фермэнүүд социалис мүрысөөндэ КПСС-эй райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугуудта хүртэбэ. Мүн лэ эдэндэ БурАССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй грамотанууд КПСС-эй обкомой, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзуудай областной Соведэй зүгhөө барюулагдаа. Тиихэдэ «50 лет Октября», «Коммунизм» колхозуудай малшад баhал hайн дүнгүүдые харуулба.

Аймагай ажалшад туйлаhанаараа hанаагаа амараагүй, амжалтануудаа арьбадхахын хойноhоо тэмсэнэ. Зунай элдин сагай үедэ малшад үхэрнүүдээ шэмэтэй ногоондо хүсэ тамир абхуулха, таргалуулха гэжэ оролдоно.

Аймагта хада уулын, ой тайгын холын бэлшээринүүдые hайнаар ашаглажа, зундаа малаа зүбөөр бэлшээхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал табигдадаг. Хэнэйшье мэдэhээр Ахада малай бэлшээри бии ааб даа. Ажахынуудай бүхы мал жэлэй ехэнхи сагта бэлшээридэ адуулагдана гээшэ. Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд холын бэлшээридэ мал адуулха хүн зониие hайнаар шэлэжэ табина. Тэдэнэй олонхинь коммунистнууд ба комсомолой гэшүүд, ажалдаа анхаралтай, харюусалга ехэтэйгээр хандадаг зон юм. Жэшээ болгон, хэдэн нүхэдые дурдаха байнаб. Забиит гэжэ аймаг соогоо эгээл холын бэлшээри бии юм. Тэндэ газар дайдань үргэн тэнюун. Урдань эндэ Ахын бүхы шахуу колхозуудай үхэр бэлшээгдэдэг байгаа. Мүнөө эндэ имагтал «Коммунизм» колхозой hүрэг мал зуhана. Аймагай түб Орлиг тосхонhоо эндэ хүрэхэнь бэрхэ. Дүрбэ-табан хоног эмээл морёор ябаха, хэдэн хадын түргэн гол горходые гаталха, шабар шабха оймуулха ушартай болодог.

«Коммунизм» колхозой бэрхэ малшан, партиин гэшүүндэ кандидат Фёдор Габанов гэр бүлэтэеэ эндэ зун бүри үхэрнүүдые адуулжа зуhадаг. Тэдэнэй харууhалдаг 100 гаран hарлаг үнеэд тугалланхай. Фёдор Бадмаевич яhала бэрхэ малшан. Бэлшээреэ зүб мүрөөрнь hэлгэжэ байгаад малаа харууhалдаг, тэдэнэйнгээ бэлшэлгые hайнаар эмхидхэдэг байна.

Тиигэжэ малаа шадамараар бэлшээн, зунай үедэ нилээд мяхажуулжа, таргалуулжа шагнана. Мүнөө зун үхэр бүхэнэй шэгнүүрые дунда зэргээр хоног бүхэндэ 1.000 граммаар нэмээхэ түсэбтэй. Нүхэр Габанов Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ РСФСР-эй Верховно Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагданхай.

Һаяхан баhал колхозой малшан коммунист Халзан Хамаевич Мунконовтой уулзажа хөөрэлдөө hэмди. Тэрэ мүн лэ энэ Забиит нютагта ажалладаг.

— Байрамнай холын hарьдаг газарта байдаг юм. Ногоон hаял гаража байна, — гээд тэрэ хэлээ hэн. — Юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй түсэбүүдые дүүрэн бэелүүлхэ гэhэн зорилго малшан бүхэн урдаа табинхай. Тиимэhээ зунай үедэ эршэтэйгээр, оролдосо ехэтэйгээр худэлхэ байнабди.

Энэ Забиит гэжэ бэлшээри дээрэ бусадшье олон малшад ажаллана.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшад хада уулын бэлшээриие зүбөөр хэрэглэжэ, гарза багатайгаар ехэ мяха абаха гэжэ шангаар тэмсэнэ. Хойто-Аха, Хойто-Гол, Даргал, Жойгон дабаан... Эдэ ан гүрөөлөөр элбэг дайдануудта ажахын олон үхэр мал зундаа бэлшэдэг. Хойто-Ахада дүй дүршэлтэй малшад Бата Хайдаков, Сидор Галсанов, Сэбэг Патархеев ба комсомол хүбүүд В[...] Арабжаев, Бата Жамбал[...]сад мянгаад шахуу м[...]рууhална. Тиихэдэ Со[...]лые зубшаhан олон ту[...]шээринүүдтэ баhал хэдэ[...]тэ зуhана.

«50 лет Октября» ко[...] газар дайда яhала ехэ. [...] Дэби, Аха, Тустат, Сор[...]нуудые зубшажа, мал[...] шээри угаа элбэг юм. [...] малшад партиин г[...] В. Шараев, В. Самаев, [...]конов. М. Арзухаев, [...] Соведэй депутат В. На[...]ков ба бусад зунай үед[...] малай шэгнүүр ехээр нэ[...] шадана.

Хадалиг газартай Ах[...]магай малшад зунай саг[...] арга боломжонуудые ху[...] хэрэглэжэ, байгша он[...]циалис уялгануудые ам[...]тайгаар дүүргэхын тула [...] долгоёо гарганад.

Вл. ГАЛСАН[...]

РСФСР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй табадахи сесси

ХҮНДЭ ЗОРЮУЛАН, ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

Ленсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, депутат **В. И. Казаков** түрүүлэн үгэ хэлэбэ. Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга улам һайжаруулха асуудалнууд Ленинградай горсоведэй ажал ябуулгада онсо һуури эзэлнэ. Хүдэлмэринь бүрин оньһожоруулагдаһан, тусхай мэргэжэлтэй томо предприятинууд городто баригдана. Ленинградайхидай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн жэл бүри улам үргэдэнэ. Хүдэлмэрилэгшэдэйнь тоое олошоруулангүй, тиимэ хангалгын хэмжээн 18 процентээр нэмэһэн байна гэбэ.

Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха хэрэгэй дутагдалнууд тухай хэлэхэ зуураа, тиимэ предприятинуудта тоног хогдохо түхеэрэлгэнүүдэй тон удаан бүтээгдэн гарган дадаг тухай тогтон тэмдэглээ. Тэрэшэлэн ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ хүндые үргэхэ асуудалда анхарал хандуулха шухала гэбэ.

КПСС-эй Московско горкомой секретарь, РСФСР-эй Верховно Соведэй Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комиссиин түрүүлэгшэ, депутат **Р. Ф. Дементьева** иигэжэ мэдээсэбэ: шэнэ техникээр хангагдаһан олон предприяти һүүлэй хоёр жэлэй туршада республика дотор баригдаа. Хуушан предприятинууд һэльбэгдэн шэнэдхэгдэжэ байна. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг албан түгэс оньһожоруулагдаһан һалбари болоожо байнхай.

Гэхэ зуура, олохон предприятинууд үйлэдбэриингөө хүсые дутамагаар хэрэглэнэ, түсэбүүдэе дүүргэнэгүй. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, тушаан абалгын пунктнууд дуталдана. Олон мянган колхоз, совхозуудай түбэй буусануудта стационарна мастерскойнууд үгы байһаар. Нүүдэл бригаданууд хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын талаар ехэ туһа хүргэжэ болохо байгаа. Гэбэшье тэдэнь хүдөө нютагуудта хаа-яа гарана, баталагдамал графиггүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Предприятинуудаа шадамар бэрхэ хүдэлмэрилэгшэдөөр хангахын, хүдэлмэреэ бүри болбосон һайнаар ябуулдаг болохын тула, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангагшад ехэ юумэ хэхэ ёһотой болоно. Энэ хэрэгтэнь нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд, профсоюзууд тэдээндэ туһа хүргэхэ зэргэтэй гэжэ тэмдэглэбэ.

КПСС-эй Мордовско обкомой нэгэдэхи секретарь, депутат **А. И. Березин** үгэ хэлэхэдээ, Мордвагай олонхи хүдөө тосхонуудай хүн зон колхозууд, совхозуудай, түбэй буусануудта эмхидхэгдэһэн, тушаан абалгын нэгэдхэмэл пунктнуудай, ажаһуудалай байшангуудай туһаламжа хүргэдэг болонхой. Улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ олон янзын онол аргануудаар хангагдана. Хүнүүдэй гэртэнь, тэрэшэлэн предприятинуудта ошожо, мүн почтоор гү, али телефоноор захил олоор абадаг болоо.

Гэхэтээ хамта, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга һайжаруулха хэдэн асуудалнууд дээрэ тогтобо. Тусхайлан дурдабал, хүдөөгэй районуудтахи улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг албанай эмхидхэлшэд болохо райбыткомбинадуудай үүргэ улам дээшэлүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглээ.

Ярославска областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, депутат **В. Ф. Торопов** ажаһуудалай албанай хүдэлмэри эмхидхэдэг дүй дүршэл тухайдаа тогтон хэлэбэ. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг албан жэл бүри горитой ашаг олзо оруулдаг, үрэ ехэтэй болоожо байна. Областиин ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг албан техническэ ба эмхидхэлэй талаараа томо промышленностиин гурим бариматалан ажалладаг һалбари болоожо байнхай.

Московско областиин Люберецкэ районой «Петровское» гэжэ госплемзаводой директор, депутат **А. А. Спиридонов** хүдөө зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга тухай өөрынгөө ажахын жэшээ дээрэ харуулан хөөрэбэ. Госплемзаводой хүдэлмэришэдэй ажаһуудалай хэрэглэмжэ нэгэдхэмэл үйлэдбэреэр хангагдана. Петровское гэжэ болбосон түхэлтэй тосхон асфальт харгынуудтай, тротуарнуудтай, уһа дамжуулдаг оньһон түхеэрэлгэтэй, канализацитай, дулаан ууралаар, газаар хангагдадаг юм. Эндэ магазинууд, столовонууд, почто, ателье, телефоной станци, соёлой байшан, поликлиникэ, хүүгэдэй комбинат, һургуули гэхэ мэтэ бии.

ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Вологодско льнокомбинадай улһа нэхэдэг үйлэдбэриин мастерай туһалагша, депутат **М. А. Обнорская** трибунада гараба. Вологодско областиин городууд болон тосхонуудай хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн юһэдэхи табан жэлэй эхинһээ нилээд ехээр нэмээ. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха шэнэ предприятинуудай барилгада мүнгэн схээр табигдадаг болоо, тушаан абадаг пунктнуудай тоо нилээд олошороо гэнэ.

КПСС-эй Зерноградска (Ростовско область) райкомой нэгэдэхи секретарь, депутат **И. С. Назаров** иигэжэ мэдүүлбэ: Доной таряашад баян ургаса хангаа. Таряа ехээр абахын түлөө тэмсэл үдэр, һунигүй ябуулагдана. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинууд хүдөө нютагуудай ажалшадта горитой туһаламжа үзүүлнэ. Областиин колхозууд, совхозуудта ажаһуудалай 500 гаран байшан, тушаан абалгын нэгэдхэмэл пунктнууд хүдэлмэрилнэ. Иимэ байшангууд ба пунктнууд жэлэй һүүл болотор түбэй бүхы буусануудта нээгдэхэ. Гансахан Зерноградска район дотор, 4 комбинат, химчисткын ба угаалгын фабрика, хубиин хэрэглэлэй автомобильнуудта техническэ туһаламжа үзүүлхэ станци эмхидхэгдэнхэй.

Кабардино - Балкарида улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха 20 гаран шэнэ түхэл, янзын хүдэлмэри түсэбтэ табан жэлэй һүүл болотор нэбтэрүүлэгдэн дэлгэрүүлэгдэхэ. Автономито республикын хүн зондо мүнөө 500-гаад янзын туһаламжа үзүүлэгдэнэ. Гэхэ зуура, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха албанай талаар шиидхэгдэхэ ёһотой олохон асуудал бии. Тэдэниие һайтар шэнжэлхэ, түргэнөөр шиидхэхэ шухала. — гэжэ Кабардино-Балкариин АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, депутат **М. И. Геттуев** хэлэбэ.

— Арад зоной байдал улам һайжаруулхын тула Совет гүрэнэй зүгһөө али тухай ехэ анхаралай хандуулагдадагынь манай хотын жэшээ дээрэһээ элеэр харагдана, — гэжэ Нижнекамска нефтехимическэ комбинадай генеральна директор, депутат **Н. В. Лемаев** хэлэбэ. — Нижнекамск наймадахи табан жэлэй үеэр эхи табиһан аад, мүнөө болбосон түхэлтэй ехэ город болонхой. Һургуулинууд, хүүгэдэй яслинууд больницын байшангууд бодхоогдоо. Тусхай дунда һургуулинуудта хэшээлнүүд үнгэргэгдэнэ. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха предприятинууд-ателье, ажаһуудалай техникэ заһабарилха фабрика, фото-ателье, парикмахерска, гутал заһабарилха мастерскойнууд нээгдэө. Хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн жэл бүри нэмэнэ.

Свердловско областиин хүн зондо ажаһуудалай, талаар табан зуу шахуу янзын туһа хүргэгдэнэ, — гэжэ областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, депутат **Ф. М. Молчаков** хэлээ.

Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албан — түсэб дүүргэхэ үүргэтэй юрын һалбари бэшэ юм. Энэ албанайхид улад зоной олон янзын хүсэл, эрилтэ хангаха зорилгонуудые шиидхэнэ. Һайнаар эмхидхэгдэһэн иимэ албан ниитын ажалые гэр бүлын уялгануудтай ашатай туһатайгаар тааралдуулха арга олгоно. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудай хүдэлмэрие хайшан гээд һайжаруулхаб, хүнэй хүсэл хангаха албые оньһожоруулагдамал томо һалбари хайшан гээд болгохоб? Эдэ ба бусад асуудалнууд тухайда депутадууд — Яхадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **И. И. Петров**, Липецкэ областиин «Долгоруковский» совхозой бригадир **В. Г. Филичева**, РСФСР-эй хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха министр **А. Н. Гандурин**, КПСС-эй Карелиин обкомой хоёрдохи секретарь **В. В. Чупий**, Горький хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **А. А. Соколов**, Тувын транспортна управлениин нэгэдэхи автотранспортна предприятиин шофер **В. Н. Мякишев** гэгшэд хэлэбэ.

РСФСР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй табадахи сесси июлиин 31-дэ Кремлиин Ехэ ордон соо хоёрдохи үдэрөө үргэлжэлбэ. Депутадууд РСФСР-эй хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые улам һайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал үглөөнэй заседани дээрээ зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлөө.

(ТАСС).

Хани ёһоной уулзалга

Болгариин, Венгриин, Германиин Демократическа Республикын, Монголой, Польшын, Советскэ Союзай, Чехословакиин коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хани ёһоной уулзалга июлиин 30-да Крымдэ эхилээ. Аха дүү оронуудай харилсаа холбоое улам хүгжөөлгын асуудалнууд, тэрэшэлэн уласхоорондын шухала асуудалнууд уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Уулзалга үргэлжэлүүлэгдэхэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. БРЕЖНЕВТЭ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. ПОДГОРНОДО СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. КОСЫГИНДА

Афганистанай Республикын гүрэнэй толгойлогшоор, премьер-министрээр минии һунгагдаһантай дашарамдуулан, дээдэ тушаалта таанадай эльгээһэн хани ёһоной бэшэгэй түлөө өөрынгөө зүгһөө, нүхэдэйнгөө үмэнэһөө гүнзэгы баяр баясхалан хүргэнэб. Афганистанай ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондо табин гаран жэлэй туршада зол заяатайгаар оршожо байгаа үнинэй хани харилсаан үдэр бүри үшөө ехээр бэхижэхэ, манай оронуудай элдэб һалбаринуудай хоорондо бэелүүлэгдэдэг үрэ түгэс харилсаа холбоон манай арадуудай ба бүгэдэ ниитын амгалан байдалай аша туһада улам хүгжөөгдэхэ байха гэжэ этигэдэгээ элирхэйлнэб.

Афганистанай Республикые түрүүлэн мэдэрхэ гэһэн Советскэ Союзай шиидхэбэри намда, минии нүхэдтэ, Афганистанай Республикын арад зоной дунда талархалай, баясхалангай мэдэрэл үүсхэнэ.

Манай хани барисаата, хүршэ гүрэн — Совет Социалис Республикануудай Союзай саашадаа амжалтануудые туйлахыень хүсэһэн минии, нүхэдэймни хүсэлэнгүүдые, Таанадай элүүр энхэ ябахыетнай хүсэһэн хүсэлэнгүүдые тогтоон абахыетнай гүйнаб.

Мухаммед ДАУД.

БҮХЭДЭЛХЭЙН Х ФЕСТИВАЛИИН ХОЁРДОХИ ҮДЭР

БЕРЛИН. (ТАСС-ай тусхай корр.). Дэлхэйн залуушуулай түлөөлэгшэд Бүхэдэлхэйн залуушуулай ба студентнэрэй Х фестивалиин хоёрдохи үдэр олоной митингнүүд ба уулзалганууд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Вьетнамай, Лаосой ба Камбоджын арадууд болон залуушуултай һанал бодолойнгоо нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ гэжэ хэлбэришэгүйгөөр шиидэнхэй байһан тухайдаа мэдүүлбэ. Фестивалиин хэдэн зуугаад делегадууд Берлиндэхи Гумбольдтын нэрэмжэтэ университедтэ суглараад, «Залуушуул ба студентнэр империализмын муу муухайе элишэлэн сохино» гэһэн Фестивалиин түбые баяр ёһололой оршон байдалда нээгээ.

Вьетнамда американ империализмын үйлэдэһэн хорото муухай аашанууд тухай уласхоорондын фотовыставкэ эндэ мүн лэ нээгдээ.

Индохитадай арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын митинг Фестивалиин хоёрдохи үдэрэй гол ябуулга — үдэшэ орой, Берлинэй огторгойдо олон түмэн одо мүшэдэй гараад, прожекторнуудай хүсэтэ элшэ туяагаар бүхы талмайн гингүүлэгдээд байхада эхилээ.

Митингдэ хабаадаһан арба мянга гаран зон үгэ хэлэгшэдые — Индохитадай баатар габьяата залуушуулай түлөөлэгшэдые амаршалгын халуун үгэнүүдээр, альга ташалгануудаар угтаба.

Фестивальда хабаадажа байгаа совет делегациин толгойлогшо, ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников удаалуулан үгэ хэлэжэ, сугларагшадта совет залуушуулай амаршалга дамжуулаад, совет арад Вьетнамай, Лаосой ба Камбоджын арадуудай үнэн зүб тэмсэлые дэмжэдэг байгаа, дэмжэжэ байна, дэмжэхэшье байха гэжэ Индохитадай залуушуулда найдуулба.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

ГЕНЕРАЛ-МАЙОР И. В. БАЛДЫНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Ажалшадые сэрэгэй-патриотическа үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлгэдэ эдэбхитэй хүдэлмэри хэһэнэйнь түлөө, түрэһөөрнь 70 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, генерал-майор Советскэ Союзай Герой **Балдынов Илья Васильевичые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной июлиин 30.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР П. А. КУТАКОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын арадай ажахые хүгжөөлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө, түрэһөөр 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, Наушкын тамуужанай начальник, нүхэр **Кутаков** Павел Алексеевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной июлиин 31.

Социалис оронуудаар

ВАРШАВА. Энэ жэлдэ Вельчедэхи автомобиль бүтээдэг заводто 8-һаа 14 тонно хүрэтэр ашаа шэрэхэ хүсэтэй автомобильнуудые олоор гаргахые хараална. «Берлие» түхэлэй автобусууд энэ заводто олоор хабсаргагдажа эхилхэ. Мүн зургаан тонно ашаа шэрэхэ «Стар-266» шэнэ автомобиль бүтээн гаргаха юм.

Хүнгэн автомобильнууд нилээд олошорхо байна. Варшавын автомобильна завод энэ жэлдэ «Фиат» түхэлэй машина бүтээхэ. Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй албанда болон таксистнуудта зорюулагдажа, «Фиат-универсалы» түхэлэй хүнгэн машинанууд заводой конвейерһээ түрүүшынхеэ гаргагдахань.

Байгша ондо хүнгэн автомобильнуудые бүтээн гаргалгаар Польшо ехэ амжалта туйлажа, зуу мянганһаа үлүүлхэ.

ПРАГА. Чехословакидахи грамофонно пластинкануудые гаргадаг «Супрафон» гэжэ предприятиин дэргэдэ «Грамоклубай» бии болоһоор арбан табан жэлэй саада тээ хэдэн мянгаад хүн эндэ тоологдодог байгаа. Тиихэдэ клубай гэшүүдэй захилаар тусхай 14 пластинка гаргагдаһан юм.

Мүнөө энэ «Грамоклубта» 100 мянган гэшүүн тоологдоно. 80 классическа, 20 эстрадна хүгжэм дуун, мэдээжэ болон джазай хүгжэмэй зохёолнуудые бэшэһэн пластинкануудые байгша ондо гаргаха. Клубай гэшүүн гэһэн билет харуулаад, эдэ пластинка бүхэниие худалдан абахада болоно. Гэбэшье «Грамоклубай» гэшүүн болохонь орёо бэшэ. Энээнэй тула «Супрафон» гэжэ предприятиин ямаршье магазинһаа энэ фирмын пластинка худалдан абахадаа, гэшүүн болохо хуудаһа дансалан бэшэхэ хэрэгтэй.

«Грамоклуб» Чехословакида мэдээжэ болонхой. «Супрафон» гэжэ предприяти клубайнгаа гэшүүдтэ гансал өөрынгөө хүсөөр бэшэ, харин Советскэ Союз, ГДР, Польшо, Франци, США, ФРГ, Англи болон бусад оронуудтай хани нүхэсэлэй оршон байдалда шэнэ пластинкануудые бүтээжэ гаргадаг.

ХАНОЙ. Мүнөө зун Хойто Вьетнамда урда жэлнүүдэйхиһээ һураггүй халуун байба гэжэ үбгэд батална. Зарим газарнуудта жэлэй дунда зэргын хэмжээнһээ ехэ хура бороо орожо, гол мүрэнүүд эрьеһээ халяа.

Байгаалиин уларил хэды хүндэ байбашье, бомбодолгоһоо нүхэ хонхосогтой болоһон газартаашье вьетнам таряашад барайгарай үндэр баян ургаса ургуулжа шадаа.

Һүүлэй арбан табан жэлэй турша соо абаһан продукциин хэмжээгээр хаража үзэхэдэ, энэ жэлдэ вьетнам таряашад һайн ургаса хурааба.

Мүнөө ДРВ-гэй хүдөөгэй ажалшад барайгар гүрэнэй амбаарта хадагалжа байнхай.

Амгалан байдалай түрүүшын ургасань урагшатай һайн.

БРАТИСЛАВА. Мүнөөнэй экономикын шухала һалбаринуудай нэгэнэй эрхим туйлалтануудай харалга болоһон, уласхоорондын химическэ «Инхеба-7» гэжэ яармаг Братиславада ехэ амжалтатайгаар дүүрэбэ. Химиин хүгжэнги промышленностьтай 20 гүрэн, тэрэ тоодо Советскэ Союз болон Европодохи СЭВ-эй бусад гэшүүн-оронууд яармагта хабаадалсаа.

Хэдэн арбаад фирмэнүүд болон Европын, Азиин, Америкын гүрэнүүдэй гадаадын худалдаа наймаанай организацинуудай дунда эгээн түрүүлэн худалдаа наймаанай олон хэлсээ баталалга хадаа яармагай амжалта тухай гэршэлнэ.

Социалис гүрэнүүдэй хоорондо промышленна эд бараа худалдаха хэлсээнүүд илангаяа олоор баталагдаһхай.

БЕЛГРАД. Югославиин модо болбосоруулдаг Шипад комбинат (Босни ба Герцеговина республика) орон доторoo, мүн хилын саана үргэнөөр мэдээжэ болонхой.

Предприятиин 5 мянган хүдэлмэришэд ба мэргэжэлтэд жэлдээ 3 миллион дүрбэлжэн метр модо, 900 мянган дүрбэлжэн метр хюрөөдэгдэһэн материал, 125 мянган дүрбэлжэн метр паркет болон фанер, 7 мянган гарнитур, 1,7 миллион мебелиин зарим хэрэгсэлнүүдые предприятиин 5 мянган хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд үйлэдбэрилэн гаргана.

Шипад гэжэ комбинадай мебелиин фирменнэ магазин үгы ямар нэгэ ехэ хотые Югославида олохонь бэрхэтэй. Комбинадай гаргаһан продукциие Чехословаки, Венгри, Советскэ Союз, Польшо, ГДР, Итали, ФРГ болон бусад олон оронуудта эльгээдэг юм.

ИИМЭ шэнэ бүд Чехословакиин «Текстилана» гэжэ комбинадта нэхэгдэһэн байна. Тэрэ нооһон, синтетическэ ба торгон утаһаар нэхэгдэдэг юм. Шэнэ бүд уршыдаггүй, бэлэхэнээр угаагдадаг, сэбэрлэгдэдэг байна.

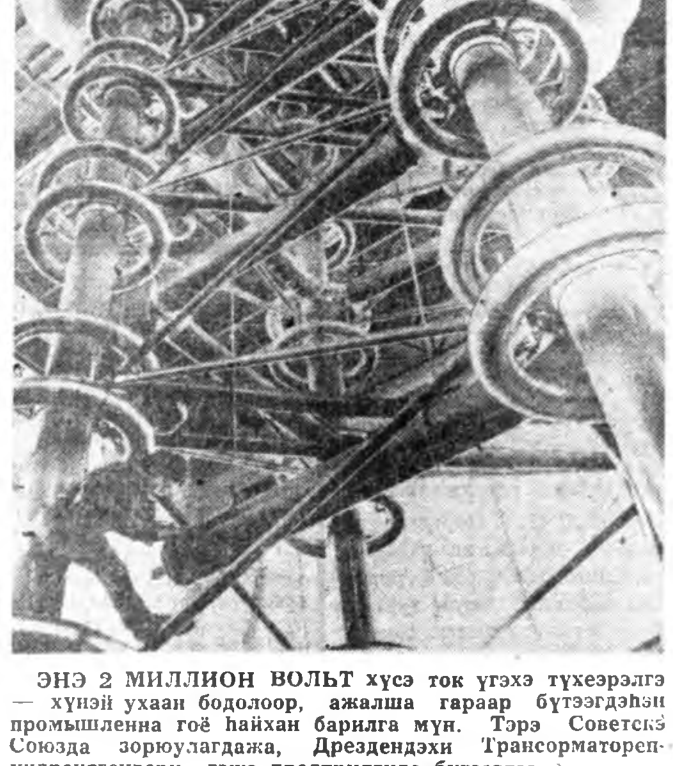
«Текстилана» комбинадта нэхэгдэһэн бүдүүд гансал Чехословакида бэшэ, мүн Советскэ Союздашье үргэнөөр алдаршанхай.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

ГАВАНА. Арадай засагай жэлнүүдтэ ажалай аша үрэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ хүдөө ажахын авиаци Кубын таряашадай найдамтай туһамаршань болонхой. Кубада авиациин аргаар хүдэлмэри хаа хаанагүй үргэнөөр ябуулагдана. Барайгарай плантаци харууһалха хүдэлмэрие авиаци даажа абаа юм. Полиин ургамалнуудта нэмэлтэ тэжээл оруулалга, саахарай тростнигай плантацинууд дээрэ бог үбһэ сэбэрлэлгэ, цитрусэй ургамалнуудые үрэжүүлгэ гэхэ мэтэ хүдэлмэри авиациин хүсөөр хэгдэнэ. Эндэ «АН-2» түхэлэй совет самолёдууд ехэ туһа хүргэнэ.

Мүнөө Кубын хүдөө тосхоной таряашад эртэ хабар таригдаһан саахарай тростнигай плантацинуудые бог үбһэнһөө сэбэрлэхэ, нэмэлтэ тэжээл оруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байнхай.

(ТАСС).

ЭНЭ 2 МИЛЛИОН ВОЛЬТ хүсэ ток үгэхэ түхеэрэлгэ — **хүнэй ухаан бодолоор, ажалша гараар бүтээгдэһэн промышленна гоё һайхан барилга мүн. Тэрэ Советскэ Союзда зорюулагдажа, Дрездэндэхи Трансорматорепундрентгенверк» гэжэ предприятида бүтээгдээ.**

АДН—ТАСС-ай фото.

ХҮРШЭНЭРЭЙ ҺОНИН

БОГУЧАН ТЭЭШЭ

Усть-Илимскэ районой хойто талаар урдадаг Кова гэжэ торхоной эрьедэ Ангарска экспедициин хүдэлмэрилэгшэдэй түрүүшын лагерь бии болоо. Дүршэл ехэтэй инженернүүд Владимир Капралов, Сергей Полуэктов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг энэ отряд эндэ зундаа ажаллаха юм. Ангар мүрэн дээрэ баригдаха дурбэдэхи гигант — Богучанска ГЭС тээшэ ошохо харгын шэнжэлгэ хэхэ даабари тэрэ отрядта үгтэнхэй.

Энэ харгы 250 километр утатай байха юм. Ангар ба-Мура мүрэнүүдэй хажуугаар, хүнэй хүлэй гэшхээгүй ой тайгаа сөөгүүр тэрэ харгы татагдаха болоно.

ЛАГЕРЬ НЭЭГДЭБЭ

Байгал далайн хойто талахи Хакусы гэжэ газарта Байгалай целлюлозно заводой аяншалагшадай лагерь баяр ёһололой оршон байдалда нээгдэбэ. Эндэнь э р х и м һ а й н а а р түхеэрэгдэһэн столово бии юм. Аяншалгада, мүн загаһашалхада хэрэглэхэ элдэб янзын түхеэрэлгэ эндэ бии. Аяншалагшад Хакусы хүрэтэр, гэдэргээшье заводойнгоо катернуудаар ябажа байдаг.

Аяншалгын энэ лагерьта 12 хоног соо амархаар хараалагдаһхай. Мүнөө тэндэ түрүүшын 25 хүн амаржа байна.

Байкальск хотын ажалшадта байгша ондо аяншалгын хоёр лагерь нээгдэһэн байна. Түрүүшын тиимэ лагерь Мангутайда хүдэлжэ эхилээ һэн.

БОДАЙБОГОЙ «ГОРНЯК»

Бодайбо хотын горно техникумэй һурагшад ажалай гурбадахи семестр эхилбэ. 40 хүнһөө бүридэһэн «Горняк» гэжэ студентнэрэй барилгын отрядые техникумэй багша Э. Нураев ударидана.

Энэ отрядай гэшүүд городой теплотрасса, водопровод, һургуули заһабарилха талаар хэлсээнүүдые баталһан юм. Августын 25 болотор «Горнягай» гэшүүд 60 мянган түхэригэй ажал хэхээр хараална.

ХОЁР ДАХИН ЕХЭЭР

Ангарск хотын электромеханическа завод һалбари соогоо тон томо предприятинуудай нэгэн болоно. Байгша ондо энэ предприяти 25 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ юм. Энэнь нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ болоно.

Энэ заводой үйлэдбэриин шэнэ талмай 40 мянга шахуу дүрбэлжэн метр талмай эзэлнэ. Тэрэнь мүнөө хубихубяар ашаглагдажа эхилбэ.

Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы оной түрүүшын хахадай дээшэлүүлэгдэһэн даабарие заводой коллектив үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мүнөө заводой хүдэлмэришэд ажалайнгаа эршые бишыхашье һуладханғүй ажаллажа байнхай.

ТОСХОНОЙ ТҮХЭЛ ХУБИЛНА

Һүүлэй үедэ Мама тосхоной түхэл шарай танигдахаар бэшэ болотороо хубилаа. Тэрэнэй үйлсэнүүдтэ 1.500-гаад эшэ набшаһата модод таригдаа, 17 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай үйлсэнүүд, тротуарнууд асфальтаар хушагдаһан байна. Тиихэдэ ябаган 4 хүүргэ баригдаа, тосхоной айлнуудай гэрнүүдтэ зунай үедэ ашаглагдаха водопровод оруулагдаба.

Тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ «Мамслюда» комбинадай, автотранспортна предприятиин, бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна.

30 МЯНГАН ХҮН АМАРБА

Байгал далайн-эрьедэ санаторно комплексын баригдажа, ашаглалгада оруулагдаһаар арбан жэл болобо. Түрүүшын жэлһээ эхилжэ энэ санатори бүхы орон доторoo мэдээжэ болоо һэн.

Москва, Ленинград, Киев, Новосибирск болон оронoймнай бусад хото городуудай ажалшад «Байгал» санаторидо ерэжэ, амаралтаа үнгэргэхэ дуратай байдаг. Санаториин түрүүшын үдэрһөө эхилжэ врачнар Клавдия Александровна Воробьева, Людмила Ивановна Никитина, Римма Сергеевна Стрельникова, медсестра Мария Михайловна Пахомова, тогоошон Екатерина Георгиевна Аврамова болон бусад олон нүхэд амжалтатайгаар ажаллажа байна.

Санаториин нээгдэһэнһээ хойшо үнгэрһэн арбан жэл соо эндэ 30 мянган хүн амарһан байна.

«Восточно-Сибирская Правда» газетэһээ абтаба.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

ҮНЭН СЭХЭ АЖАЛШАН

Улан нютагта Бадагар Цыремпилович Шагдуров түрэһэн, ажалайнгаа намтар эхилһэн юм. Энэмнай ульгам налагай сэдьхэлтэй, даажа абаһан ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг хүн. 30 жэлэй туршада колхозой ветеринарна фельдшерээр хүдэлнэ. Энэ хугасаа соо хэдэн зуугаад мал эмшэлжэ, үбшэн тахалһаа хамгаалһан байха.

Бадагар Цыремпилович зоной дунда нэрэ хүндэтэй болонхой. Үдэр бүхэндэ гүүртэ, отарануудаар ябажа, адууһа мал аргалдаг, һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулдаг байха юм.

17 отара болон гүүртын мал тэрээндэ даалгагданхай. Үдэрэйнгөө гурим нарин нягтаар сахижа, отара ба гүүртэнүүдээр ябадаг заншалтай. Ямаршье сагай дайралдаа һаа, ошохо газартаа ошоһоо, хэхэ юумэ бүтээһэн лэ байдаг.

Нүхэр Шагдуров ветеринарна хүдэлмэрилэгшэ байхаһаа гадна, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Элдэб янзын асуудалнуудаар малшадтай хөөрэлдөө үнгэргэдэг. Нэн түрүүн колхозойнгоо хараа түсэбүүд, социалис уялганууд тухай малшадта хоорэдэг заншалтай. Гадна зооветеринарна кружок хүтэлбэрилдэг юм. Тиигэжэ олон техник-үрэжүүлэгшэдые һаалишад ба хонишодойнгоо дундаһаа бэлдэһэн байна.

Тэрэнэй шударгы һайн ажал олон тоото Хүндэлэлэй грамо т а н у у д а а р, үнэтэ бэлэгүүдээр тэмдэглэгдэнхэй. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар шагнагдаа һэн.

— Бадагар Цыремпиловичнай ерэбэ. Һанаһан хэрэгнай бүтэхэл байха, — гээд Уланай колхозой малшад хөөрэлдэдэг болонхой.

Г. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Баргажанай аймаг.

ҮШӨӨ ҺАЙНААР ХҮДЭЛХЭБ

Манай республикые гурбадахи орденоор — Октябриин Революциин орденоор шагнаһан тухай мэдээсэл нютагаймнай улад зон угаа ехэ баяртайгаар хүлеэн абаа. Эдэ бүгэдэ хадаа баяр дээрэ баяр асаржа, хүсэн дээрэ хүсэ нэмээһэн шэнги болоно.

Үнгэрһэн 50 жэлэй турша соо манай республикада, тэрэ тоодо түрэл нютагтамнай үзэгдөө дуулдаагүй ехэ хубилалтанууд болоо. Манай совхозой гол һалбари — мал ажал жэл бүри хүгжэжэ, ажахымнай экономико бэхижэжэ байна. Совхозой ажалшадай һуудал байдал бүри һайжаржа, баян дэлгэр болоожо байнхай.

Би бүри багаһаа эхилжэ, совхозой мал ажалда хүдэлнэб. Һүүлэй үедэ тугалшан болонхойб. Ажал хэрэгни муу гэжэ хэлэхын аргагүй. Ажалай һайн дүнгүүдые туйлаһанаймни түлөө 1-дэхи классай мастер-малшан гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо һэн.

Энэ жэлэй эхинһээ хойшо нарай 70 тугал даажа абаад, тэдэнээ харууһалжа байнаб. Нэгэшье толгой гарза хоролтодо ороогүй, бултадаа томонууд болоожо байна. Тугалай шэгнүүр нэмээхэ түсэбтэ даабари һара бүри дүүргэгдэнэ. Зунай сагта тугалнуудаа һайнаар харууһалжа, бүри томонууд болгохын түлөө бүхы шадалаараа оролдон хүдэлэгдэнэ гээшэ.

Совхозой бүхы ажалшад республикынгаа гурбадахи орденоор шагнагдаһанда бүри урматай баяртайгаар ажаллажа байна. Түрэл совхозойнгоо мал ажалай улам саашадаа түргөөр хүгжэхын түлөө үшөө һайнаар хүдэлхэ хүсэлэнтэйб.

С. ДАМДИНОВА,
Далахайн совхозой тугалшан.
Захааминай аймаг.

Арадай театрай зональна харалга

„ДАЛАН ХУДАЛША“

Хурамхаанай аймагай Барханай арадай театральна коллектив аяар гушаад жэлэй саана 1945 ондо байгуулагдаһан түүхэтэй. Байгуулагшадайнь нэгэн Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Радна Ешонович Ешонов болоно. Барханайхид зональна харалгада Монголой Арадай республикын Гүрэнэй шангай лауреат Ч. Ойдобой «Далан Худалша» гэжэ шог ёгто, энеэдэ наадатай зүжэг табижа, олон тоото харагшадай магтаал һайшаалда хүртөө. Тиихэдэ Гэлэг үбгэнэй рольдо Р. Е. Ешонов таатай зохидоор, үнэншэмэ һайнаар наадажа, тэрэнэй түхэл шэнжые, абари зангые тодо һонороор харуулжа шадаа. Радна Ешонович пенсидэ гараһаншье һаа, ажалгүй һуужа шададаггүй, театрайнгаа ажал хэрэгээр ходо һонирхожо, сэдьхэлээ табижа ябадаг гээшэ. Ахамад нүхэрэйнгөө үльгэр жэшээе залуушуул халан абажа, дүй дүршэлдэнь һуралсажа байдаг юм.

1960 ондо энэ коллектив арадай театрай үндэр нэрэ зэргэтэй болоо һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо буряад, ород болон совет драматургнуудай зүжэгүүдые найруулан табижа, гансашье барханайхидай бэшэ, мүн бусад һуурин нютагуудаар ябажа, тэдэнэй магтаал һайшаалда хүртэһэн байха.

Театрай бүридэлдэ 28 хүн оролсоно. Багша, механизатор, библиотекарь болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэд энэ шухала хэрэгтэ хабаадалсажа, бэлиг шадабаряа улам хурсадхадаг гээшэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ бүхы харалгада хабаадалсажа, 1967 ондо бүхэроссин, 1969 ондо бүхэсоюзна харалгын дипломант болоһон юм. Тэрэшэлэн 1969, 1972 ба 1973 онуудта арадай театрай республиканска харалгада байлсажа, лауреадай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй.

Ушар иимэһээ мүнөө боложо дүүрэһэн зональна харалгада хабаадалсаха дүүрэн эрхэтэй байгаа бшуу. Энэ жэлэй май һарын һүүл багта болоһон арадай театрай республиканска харалгада Ч. Ойдобой «Далан Худалша» гэжэ зүжэг асараа һэн. Тиимэһээ зүжэгэй гол түлэб удхые тайлбарилһанай үлүү гэжэ һанаштай.

Сэнгээ болбол шуран бэрхэ, ухаатай мэргэншье хүбүүн гээшэ. Зүжэгэй гол байгуулалта, маяг хэлбэри, зүрилдөө зангилаа энэ хүбүүнһээ һабагшатай. Энэнэй рольдо Барханай дунда һургуулиин багша В. Чойропов һайнаар наадажа, ажалшан арад түмэнэй дундаһаа гараһан шуран бэрхэ хүбүүнэй образые бүришье һонирхолтой болгожо шадаа. Сцена дээрэ шуўмар солбоноор бэеэ абажа, ямаршье бэрхэшээлтэй үйлэ ушарһаа гаража, баяшуулые сэсэн һонор үгөөр гасаалжа байхыень харахада, Сэнгээ хүбүүн манай буряад арадай аман зохёолой Будамшууда дүтэрхы гэжэ һанахаар. Энэ рольдо наадахань яһалал хүшэр юм бэзэ. Тиигэбэшье артист гол зорилгоёо бэелүүлжэ шадаа.

Алима басаганай рольдо Барханай дунда һургуулиин пионервожата Н. Чойнжурова наадажа, тэрэнэй абари зангые, һанал эрмэлзэлые тодо хурсаар харуулаа. Пагма хүгшэнэй образ гол һуури эзэлнэ, тиимэһээ энэ рольдо наадахань нилээд бэрхэтэй гээшэ. Тиигэбэшье Барханай дунда һургуулиин библиотекарь Р. Ешонова ролиингоо хүндүүлхэйе оноб шолон бариха, зүжэгэй эхинһээ эсэс хүрэтэрнь нэгэшье юумэ һуладхуулангүй, үлүү гаргангүй, нэгэд хэмжээндэ наадажа, дундаршагүй баян дүй дүршэлтэй артистка байһанаа эли бодо гэршэлээ. Далай баянай образ онсо өөрын удхатай, орёо хүшэршье. Арадай театрай режиссер Б. Чойнжуров энэ рольдо жэншэдгүй һайнаар наадажа, харагшадые яһала баясуулаа. Энэ голь үнэхөөрөөшье энеэдэ наадатай юм. Үбгэржэ хархиишаһан аад, залуухан сэбэр басагантай хүсөөр шахуу гэрлэхын тула нилээд олохон уршагта ябадалда орохонь бүришье һонирхолтой бшуу.

Зүжэгэй бусад рольнуудта Г. Эрдынеева (хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ), Ц. Очиров (Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой столяр, арадай театрай бүхэроссин харалгын дипломант), Ш. Аханаев (багша), Б. Гармаев (сельскэ соведэй түрүүлэгшэ), Б. Раднаев (багша). Ц. Бадмаев (арадай театрай уран зурааша), В. Ешонов (колхозник), А. Раднаев (дунда һургуулиин хүмүүжүүлэгшэ), М. Ширабон (колхозой механик), Б. Будаева (багша, арадай театрай бүхэроссин харалгын дипломант), З. Дамбаева (колхозой экономист) гэгшэд хабаадалсажа, хэниинь хэншье гэшэгүй һайнаар наадаа.

Режиссер Энхболд Бадарчийн найруулан табижа, зарим унжагай зүйлнүүдыень тон зүб хаһаа гээшэ. Уран зурааша В. Бройко хужарлан харама шэмэглэл гоёолто хэһэн байна.

Жюрин талаһаа һайн сэгнэлтэдэ хүртөөд, арадай театрай зональна харалгын лауреат болошоо һаань, бүришье ехээр баясаха һэмди.

М. ОСОДОЕВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Ч. Ойдобой «Далан Худалша» гэжэ зүжэгһөө хоёр үзэгдэл.

С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

СССР-эй АРАДУУДАЙ ЗУНАЙ ЗУРГААДАХИ СПАРТАКИАДА

СССР-эй арадуудай зунай зургаадахи спартакиада 1974—1975 онуудта үнгэргэгдэхэ болобо. Энэ спартакиада 1941—1945 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай илаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдана. Тиин тэрэ — «СССР-ээ хамгаалхаар, ажал хэхээр бэлэнби» гэһэн уряа доро үнгэргэгдэхэ юм.

Спортын 40, тэрэ тоодо сэрэгэй-техническэ 15 зүйл спартакиадын программада оруулагданхай.

Спартакиада дүрбэн шатаар үнгэрхэ байна. Ажалшадай һуудаг тосхонуудта, зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй подразделенинүүдтэ, частьнуудта, һуралсалай газарнууд болон эмхи зургаануудай, колхоз, совхозуудай, предприяти болон барилгануудай ДОСААФ-ай эхин организацинуудта, физкультурын коллективүүдтэ спортын элдэб зүйлнүүдээр, ГТО-гой олон тоото программаар спартакиаданууд, олоной хабаадалгатай мүрысөөнүүд түрүүшын шатада үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Районууд болон городуудай физическэ культурын коллективүүд, ДОСААФ-ай эхин организацинууд хоёрдохи шатада спартакиадада хабаадаха юм.

Областьнуудай, хизаарнуудай, автономито республикануудай, РСФСР-эй зональна, союзна республикануудай, Москвагай, Ленинградай коллективүүд гурбадахи шатын мүрысөөнүүдтэ хабаадалсажа, спартакиада үнгэргэхэ болоно. СССР-эй арадуудай түгэсхэлэй спартакиадын мүрысөөнүүд дүрбэдэхи шатада үнгэргэгдэхэ байна. Совет спортын амжалта, илалта харуулһан эдэ мүрысөөнүүд 1975 оной июль, август һаранuудта Москва хотодо, мүн союзна республикануудай ниислэл хотонуудта, Ленинград, Севастополь, Воронеж, Грозный, Калинин, Калуга, Каунас, Курск, Орёл, Полтава, Тернополь, Тула, Харьков, Ярославль хотонуудта нэгэн доро үнгэргэгдэхөөр хараалагдаба.

СССР-эй арадуудай спартакиада ороноймнай спортын байдалда ехэ хэрэг болохо байна. Энэ хадаа физкультура, спортын ороноо хамгаалгын хүдэлмэриин хүгжэлтые харуулһан ехэ һайндэр болоно ха юм. Спартакиадын үедэ «СССР-ээ хамгаалхаар, ажал хэхээр бэлэнби» гэһэн бүхэсоюзна физкультурна комплексын үндэһэ һуури дээрэ совет арадай үдэр бүриин ажабайдалда физическэ культура саашадань нэбтэрүүлхэ зорилго табигдаха байна. Мүн совет спортсменүүдэй мэргэжэл шадабари али болохоор дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаха.

Саашадаа бии байгаа спортын баазануудые, спортын-техническэ клубуудые эмхи гуримтай болгожо, тэдэниие шухала хэрэгтэй хэрэгсэлнүүдээр, техническэ зүйлнүүдээр хангаха талаар хүдэлмэри үнгэргэхөөр хараалагдана.

Предприятинуудта, барилганuудта, колхоз, совхозуудта, эмхи зургаануудта, хото городуудта, районуудта СССР-эй арадуудай спартакиадын программаар хараалагдаһан мүрысөөнүүд һуралсал болон ажалһаа һамшалгагүйгөөр үнгэргэгдэжэ байна.

Хэдэн миллион совет ажалшадые физкультура эрхилхэ хэрэгтэ таһалгаряагүй хабаадуулжа, физическэ культурын хүдэлөө олониитын дунда үргэноор дэлгэрүүлхэ хараа шэглэл хойто жэлһээ эхилхэ гээшэ СССР-эй арадуудай спартакиадын гол зорилго болоно.

(ТАСС).

ХҮДӨӨГЭЙ ҺУРГУУЛИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

«Хүнгэн атлетикэ» тэй... журналай шанда хүртэ... түлөө Горький хотодо ... һэн мүрысөөн дүүрэбэ. ... мүрысөөндэ манай респуб... кын нэрэ хүндэ хамгаал... Кабанскын дунда һургуул... һурагшад ошоһон юм. Х... дөөгэй һургуулинуудай д... да Россин Федерацин түр... һуури эзэлхэ мүрысөөндэ ... Санскын 3-дахи классай ... рагша Сергей Хамуев 8... метртэ урилдахадаа, гур... дахи һуури эзэлбэ. Мүн ... рагшад Алексей Перепля... Таня Романенко гэгшэд ... лоо, арбан хоёрдохи һу... эзэлһэн байна. Командан... хоорондын дүн гаргах... Кабанскын һургуулиин ... манда 17-дохи һуури эзэл... Россин хүдөөгэй һургуу... нуудай дундаһаа яһала бэ... дүнтэй бусаба.

Б. МИРОМАНОВ

САГАЙ УЛАРИЛ

Сэлэнгэ мүрэн үер... эхилһээр зургаан хоног ... лобо. Эдэ үдэрнүүдтэ уһа... татажа эхилбэшье, Сэлэ... нээ гараһан уһан набтаа ... зартаа үшөө үлэһөөр. Х... тын адаг, Новоселенги... тосхон шадар уһан ... доошоо ороһон байна. ... шэнь. Хяагтын адагай ... 75. Новоселенгинск ша... хоёр метр шахуугаар ... гой түршэдэ татаба. Ти... дэ Улаан-Үдэ шадар хо... соо 65 сантиметр уһан ... жа, 370 сантиметрэй тэм... тэ мүнөөдэр хүрэбэ. ... Прибайкалиин, Кабанс... аймагуудай сабшалан, ... шээри, тарялан дээрэ ... һон уһан татажа захала... Һаяын үдэрнүүдтэ Ул... Үдэ шадар уһан тата... байха гэжэ хүлеэгдэнэ. ... шүүрэй аймагта Хёлго го... га зэргэ нэмэһээр. Үдэ го... уһан эхиндээ татаашье ... Улаан-Үдэ шадар уһаяа ... һаар.

Сэлэнгэ мүрэндэ шу... даг Сүхэ голой адаг — ... ворот тосхон шадар 150 ... тиметрээр уһан татаһан ... на. Мүн Зэдэ гол шадар ... һон хура бороон һүүлэй ... дэ уһые 50—100 сантим... хүрэтэр нэмээгээ. Мүнөө ... голой уһан баһал һу... эхилээ.

Саашадаа республика ... тор бага зэргэ үүлэтэй ... жа, зарим нютагуудта ... бороо, аадар орохоор ... леэгдэнэ.

Н. АФОНИНА,
Улаан-Үд...
гидрометобсерватори...
директор.

ХИЛЫН СААНАҺАА

НЬЮ-ИОРК

Сэдьхэлээ хананги байһанаа мэдүүлнэ

ТАСС

СССР-эй, США-гай хоорондохи худалдаа наймаандаа хабаатай харилсаа хүгжэлтөөр сэдьхэлээ хананги байһанаа «Пуллман инкорпорейтед» гэдэг американ ехэ компаниин президент С. Кейси мэдүүлбэ. Хоёр орон ашагтай туһатай совет-американ худалдаа наймаае хүгжөөлгэдэ компани эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ юм гээд хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ хэлэбэ.

НЬЮ-ИОРК

Куба тухай выставкэ

ТАСС

Монкадын казармануўдые добтолон эзэлһээр 20 жэлэй ойдо зорюулагдаһан выставкэ эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Социалис байгуулалтын хэрэгтэ Сүлөөтэ аралай арад зоной түйлаһан амжалтанууд тухай үнэн зүб хөөрөөн Нью-Йоркдо шэбээлһэн Кубын контрреволюционернүүдэй хоро шарыень бусалгаһан байна. Тиин тэдэнэр хэдэн харата ябуулгануудые хээ. Выставкын нээгдэһэн газартахи профсоюзай түбтэ бомбо тэһэлхэдээ, алба хаагшадай нэгые шархатуулһан, тэндэхи гэртэ ехэ хохидол ушаруулһан байна. Выставкэ эмхидхэгшэд иимэ оршон байдалда ехэ эрэлхэг зориг гаргажа, эхилһэн хэрэгээ эсэстэнь хүргэһэн байха юм.

БЕРЛИН

Веногуудые табиба

ТАСС

Залуушуул болон студентнэрэй бүхэдэлхэйн X фестивальда хабаадажа байгаа Советскэ Союзай, ГДР-эй делегацинуудай гэшүүд Берлиндэхи Трептов-паркда ошожо. совет сүлөөлэгшэ-сэрэгшын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан хүшөөтэй дэргэдэ веногуудые табиба. ГДР-эй делегациин табиһан веногой лентэ дээрэ иигэжэ бэшээтэй: «Һайнта даа, совет солдадууд»; совет делегациин табиһан веногой лентэ дээрэ иимэ бэшэг уншанабди: «Манай Эсэгэ ороной геройнуудта — нэрэ хүндэ, алдар солоl».

ПАРИЖ

Камбоджодохи байдал

ТАСС

Ниислэл хото шадар болоһон байлдаануудай үедэ Камбоджын сүлөөлэлгын хүсэнүүд улам эдэбхитэйгээр добтолгонуудые хэнэ. Пномпеньһээ абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, патриодуудай шанга сохилто тэсэнгүй, Пномпениин сэрэгүүдэй частьнууд ниислэл хотоһоо баруун-урдуур 25 километртэ байдаг Саанг гэжэ шухала бэхилэлгэеэ орхижо, зугадаха баатай болоо. Пномпеньһээ баруугаар 12 километртэ байдаг Самронгын райондо эшээлһэн дайсанай бэхилэлгэнүүдтэ сүлөөлэлгын хүсэнүүд добтолон, Почентонг гэжэ сэрэгэй баазада дүтэлэн ерээд байна. Пномпеньһээ хойгуур 6-дахи харгы шадар, мүн бусад районуудта шанга байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр.

Пномпень тээшэ патриодуудай хэһэн добтолго сухарюулхые һэдэн, американ авиаци, тэдэнэй дунда стратегическэ «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд Камбоджын ниислэл хото шадархи патриотическа хүсэнүүдэй бэхилэлгэнүүдые зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоно.

Колонизаторнуудай харата ябуулгануудые дэлхэйн улад зон буруушаана

Мозамбигта, бусад колонинуудта Португалиин колонизаторнуудай үйлэдэдэг харата муухай ябуулгануудые буруушааһан митингнүүд, суглаанууд дэлхэйн элдэб оронуудта боложо үргэлжэлһөөр. Эдэ митингнүүд, суглаануудта хабаадаһан ажалшад хархис этэгээдүүдэй харата ябуулгануудые эрид буруушаана. Португалиин колонинуудтахи сүлөөлэлгын хүдэлөөе дэмжэжэ байһан тухайдаа мэдүүлнэ.

НЬЮ-ИОРК. Ямаршье бүлэглэлдэ ородоггүй, ООН-ой гэшүүн оронуудай түлөөлэгшэд мэдүүлгэ тунхаглахадаа, Африкада Португалиин колонизаторнуудай хэжэ байһан харата ябуулгануудые эрид шүүмжэлбэ.

Мозамбигай хүн зондо эсэргүүгээр Португалиин хархис этэгээдүүдэй хэһэн хорото шэнэ ябуулгануудые бүхы хүн түрэлтэн эрид буруушаана гээд энэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Энэнь Португалиин колониализмын улад зондо харша байһыень үшөө дахин элирхэйлээ.

Африкын урда нютагуудтахи сүлөөлэлгын үнэн зүб тэмсэлтэй һанал нэгэтэй байһанаа мэдүүлхэ зуураа, сүлөөтэ ба бэеэ даахан байдалтай болохын тула хэдэг тэмсэлдэнь али бүхы туһа хүргэхые эдэ оронууд уряална гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Африкын арадуудай үнэн зүб эрилтэнүүдыень Португалиин захиргаанай дүүргэхые баадхаһан үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци зүб абаһан байна гэжэ эндэ хэлэгдэнэ.

РИМ. Анголодо, Гвинейдэ (БИСАУ), Мозамбигта Португалиин колонизаторнуудай хэдэг зэрлиг муухай ябуулгануудые буруушааһан демонстраци Милацдахи Португалиин консульствын байшангай урда болобо. Миланай хэдэ мянган хүн, ниитын түрүү үзэлтэй, демократическа ба залуушуулай эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, мүн зүүнэй шэглэлтэй политическэ партинуудай, профсоюзуудай делегацинууд тэрээндэ хабаадаһан байна. Анголын, Мозамбигай, Гвинейн арадуудта эсэргүү колониальна харата дайгаа дарь болюулжа, эдэ оронуудта бэеэ дааһан байдал олгохо эрилтэ митингдэ хабаадагшад Португалиин үмэнэ табяа.

ОСЛО. Мозамбигта Португалиин колонизаторнуудай хэһэн гэмтэ ябуулгануудые Норвегиин түрүү үзэлтэй олониитэ эрид буруушааба. Вирияму тосхондо эхэнэрнүүдые, үхибүүдые зэрлиг муухайгаар алаһан ушарые буруушааһан олон тоото баримтануудые ороной хэблэл тунхаглажа үргэлжэлһөөр.

ЛОНДОН. Португалитай холбоо барисаагаа таһалжа, тэрэниие НАТО-гой бүридэлһөө гаргахые Англи түйлаха ёһотой гээд лейборис депутат Роберт Хьюз мэдүүлээ. Общинануудай палата дээрэ үгэ хэлэхэдээ, «бусад оронуудай газар дээрэ ээзрхэт түримхэй дай үүдхэжэ байһан» Португалиин правительствые эрид буруушааба.

(ТАСС).

ХЕЛЬСИНКИ

А. КАРЬЯЛАЙНЕНАЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөө зарлалга, гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатайгаар тэрэнэй түрүүшын шатые Хельсинкидэ үнгэргэлгэ һүүлэй үедэ түйлагдаһан политическэ ехэ амжалта болоно гээд гадаадын хэрэгүүдэй министр Ахти Карьялайнен тэмдэглээ. Баруун-Хойто Финляндидахи Кукколанкоски гэжэ нютагта болоһон зунай һайндэртэ тэрэ үгэ хэлэһэн байна.

Энэл зүблөөн дээрэ Европын бүхы асуудалнууд шиидхэгдэшэхэ юм гэжэ бодомжолхо гээшэ буруу гээд министр хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Тиигэбэшье мүнөө зүблөөнэй хоёрдохи, гурбадахи шатын хүдэлмэри үнгэргэлгэдэ һайн үндэһэ һуури табигдаа. Европын саашанхи хүгжэлтэдэ тус зүблөөн ехэ туһа нэмэри хэхэ байха гээд найдажа болоно.

ХАНОЙ

Поезднууд шуумайлдана

ТАСС

Вьетнамай Демократическа Республикын булад бүхы замуудаар пассажирска, товарна поезднууд ябадаг болонхой. Ээзрхэг түримхэй дайн байлдаанда һандаргагдаһан хүүргэнүүд поезднуудай ябадалда тойбо татажа байгаа һэн.

Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөө бүхы хүүргэнүүд һальбэн заһагдаа. Ханой шадар Улаан мүрэн дээрэхи Лонгбиен («Луугай хүүргэ») гэжэ хүүргэ һэльбэн заһалга ДРВ-гэй заһабарилгын бригадануудай эгээн ехэ амжалта болоно. 2 километрһээ үлүү утатай «Луугай хүүргэ» бүхы Индохитадта эгээн ехэ, гоё һайхан барилганууудай нэгэн юм.

Амгалан байдалай һэргээгдэһэнһээ хойшо үнгэрһэн түрүүшын зургаа һарын туршада соо заһабарилгын ба барилгын бригаданууд шэн габьяатайгаар ажаллаһан байна. Бүхы республика дотор 120 мянган дүрбэлжэн метр вокзалай талмай, 30 мянга гаран дүрбэлжэн метр эд бараанай склад һэльбэн шэнэлэгдээ. Энэ үе соо 700 пассажирска вагон заһагдажа, мүнөө ДРВ-гэй булад замаар ябуулагдана.

БОНН

Хархис этэгээдүүдэй аашa хэрэгүүд

ТАСС

Германиин Коммунис парти Дюссельдорфдо мэдүүлгэ хэхэдээ, эб найрамдалай ба түгшүүрил һуларуулгын политикада эсэргүүгээр тэмсэдэг ФРГ-дэхи хархис хүсэнүүдэй харата ябуулгануудые эрид буруушааба.

Советскэ Союз ба бусад социалис гүрэнүүдтэй ФРГ-гэй хэһэн договорнууд эб найрамдал хангалгын ашa туһада һайн үрэ дүнгүүдые үгэжэ байна гээд манай ороной хүн зон сэдьхэлээ хананги байһанаа мэдүүлнэ гэжэ ГКП-гэй түлөөлэгшэ тэмдэглээ. Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар зарлагдаһан зүблөөнэй түрүүшын шата амжалтатайгаар дүүрэә. Энэнь манай түбидэ бата бэхи эб найрамдал хангаха, Европын гүрэнүүдэй хоорондо харилсаа холбоо тогтоохо арга олгоно.

Эдэ арга боломжонууд бүрин хүсэдөөр ашаглагдаха ёһотой, гээд ГКП-гэй түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Түгшүүрил һуларуулха хэрэгтэ тойбо татадаг, Советскэ Союзда, ГДР-тэ ба социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуута зүрюу хардалга гүрдэлгэ хэдэг ФРГ-дэхи хархис хүсэнүүдэй гаргуу аашые буруушаанабди.

Коммунистнууд гээшэбди гэжэ бэеэ тоолодогшье һаа, үнэнхэдөө марксизмһаа үни хада холодон таһарһан хүнүүд эб найрамдалда, түгшүүрил һуларуулгада эсэргүүгээр тэмсэгшэдые дэмжэжэ байһыень обёоронгүй байжа болохогүй. Эдэмнай социалис ба капиталис гүрэнүүдэй хоорондоо эбэй ёһоор зэргэ оршохо гуримые буруушаадаг Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд мүн. Бата бэхи эб найрамдал хангахын орондо түгшүүрил улам һүжэрөөхэ тухай ехэ оролдолго гаргажа байна. Тиигэжэ тэдэнэр «хүйтэн дайнай» үе сагые дэмжэнэ хэбэртэй.

БЕРЛИН

Һанамжаяа хэлсэбэ

ТАСС

Эб найрамдалай тала баримталагшадай уласхоорондын хүдэлөөнэй ба эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй национальна хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэдэй хүндэлэлдэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн А. Норден сайлалга хэбэ. Залуушуул болон студентнэрэй бүхэдэлхэйн X фестивалиин хүндэтэ айлшад боложо, Берлиндэ ерээд байһан Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Генеральна секретарь Р. Чандра, Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федерациин президент Х. Куусинен, Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо О. Н. Чечёткина болон бусад сайлалгада хабаадаһан байна.

Залуушуул болон студентнэрэй Берлиндэ боложо байгаа фестиваль тухай, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада зарлагдаха бүхэдэлхэйн конгресс тухай энэ сайлалгын үедэ хэлсээ.

САНТЬЯГО

Чилиин социалис партиин ЦК-гай пленум

ТАСС

Чилиин социалис партиин ЦК-гай пленум эндэ болобо. Орон доторхи политическэ байдалые, партиин бэелүүлхэ гол шухала зорилгонуудые тэдэнэр зүбшэбэ.

ПАРИЖ

Аша үрэ ехэтэй транспорт

ТАСС

Метро хадаа Париждахи эгээн лэ ашаг ехэтэй транспорт болоно. 1972 ондо 1 миллиард 225 миллион хүн метрогоор ябаһан байна. Энэнь 1971 онойхиһоо 500 миллионоор олон. Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тудам Франциин ниислэл хотодо автобусуудай үүргэ улам бага боложо байнхай. Нёдондо жэл оройдоо 503,6 миллион хүн автобусоор ябаа. Парижда троллейбус, трамвай үгы.

ВАШИНГТОН

Шухала асуудал

ТАСС

Америкын 5 мянга гаран хото городой, һуурин тосхоной хүн зон медицинскэ туһаламжа абаха аргагүй байна гэжэ сенатор Г. Уильямс мэдүүлбэ. Элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй ба социальна хангалгын министерствын баримтануудай ёһоор, Чикаго, Филадельфи, Канзас-Сити, хэтэрхэдээ Вашингтон, тэдэ хотонуудай тоодо ороно. Хүдөө ажахын районуудта, хотонууд шадарай һууриндa ажаһуугшад медицинскэ туһаламжа абадаггүй юм.

Медицинскэ туһаламжа абахын тула олон зуугаад, мянгаад американецууд ехэ мүнгэ гаргашалха, холын зам гаталха ушартай болоно.

Энэнь «США-да дары шиидхэгдэхэ ёһотой ниитэнациональна шухала асуудал болоно» гэжэ сенатор тэмдэглээ.

НИКОЗИ

КИПРЭЙ ХАРХИС ХҮСЭНҮҮДЭЙ ГАРГУУ ААША

ТАСС

Кипрые Грецитэй нэгэдүүлхые хүсэдэг грек генерал Гривасэй һүйдхэлтэ бүлэглэлэй гэшүүд июлиин 30-най һүни президент Макариосай зунай байрые буудаа.

«Апоевматини» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ харата ябуулгын үедэ Макариос байра соогоо үгы байгаа.

«СПОРТЛОТОГОЙ» ТИРАЖ

«Спортлотогой» июлиин 30-да Вильнюс хотодо үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүд иимэ: 13 (уһанай-санын спорт), 27 (мотоспорт), 31 (тамаралга), 36 (слалом), 45 (футбол), 48 (шатар).

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИ...

Нэгэдэхи хуудаһан... РСФСР-эй Верховно С... дэй сессиин материалну... «Тэжээл бэлэдхэлгэ—... шагай ажал»—суглуул... ри.

Хоёрдохи хуудаһан... «Гусиноозерскын шэнэ м... гэжэл» — В. Островск... статья. «Эб найрамда... түүхэтэй үг зорилго»—... Корионовой статья. Т... орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһан... РСФСР-эй Верховно С... дэй сессиин материалну... Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһан... Арадай театрнуудай ... нальна харалга дээрэ... Элдэб һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПОРГРАМ...

Улаан-Үдэ харуулна: 18.50 — Дамжуул... программа. 18.55 — Те... панорама. 19.15 — «Тү... дүй дүршэл — хүдөөгэй... тэ» гэһэн дамжуулга (... ряадаар). 19.35 — «Б... гал. Хабар » — телеочер...

«Орбита» харуулна: 20.00 — В. Королен... «Не страшное» — теле... жэг. 21.30 — 1973 ... СССР-эй Гүрэнэй ша... хүртэхын түлөө. «Архи... тура». 22.00 — Үнгэтэ ... левидени. Берлиндэ боло... байһан залуушуулай ... студентнэрэй бүхэдэл... X фестиваль. 24.00 — «В... мя» — мэдээсэлэй про... рамма. 00.30 — Футбол... СССР-эй кубогай түлөө ... рысөөн. (Хахад финал).

Редакторай орлог...
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, за... редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретари... — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолабораторная — 33-61.